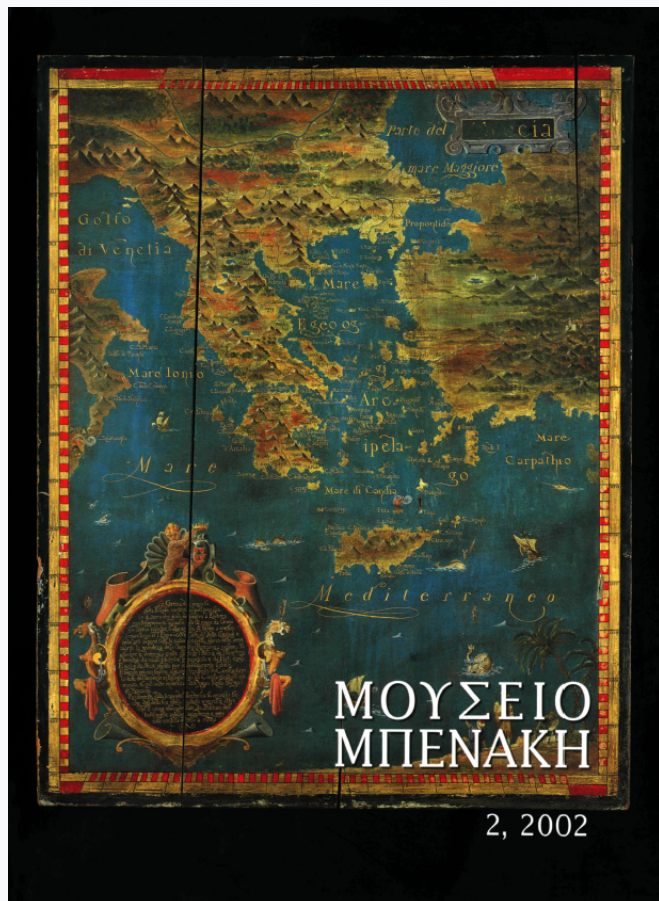

Μουσείο Μπενάκη

Τόμ. 2 (2002)

Εκθέσεις - Εκδηλώσεις - Εκδοτική δραστηριότητα
/ Απολογισμός τμημάτων / Οικοδομικές εργασίες /
Δωρεές - Αγορές - Κληροδοτήματα / Δωρητές / Το
Μουσείο Μπενάκη

Μουσείο Μπενάκη Μουσείο Μπενάκη

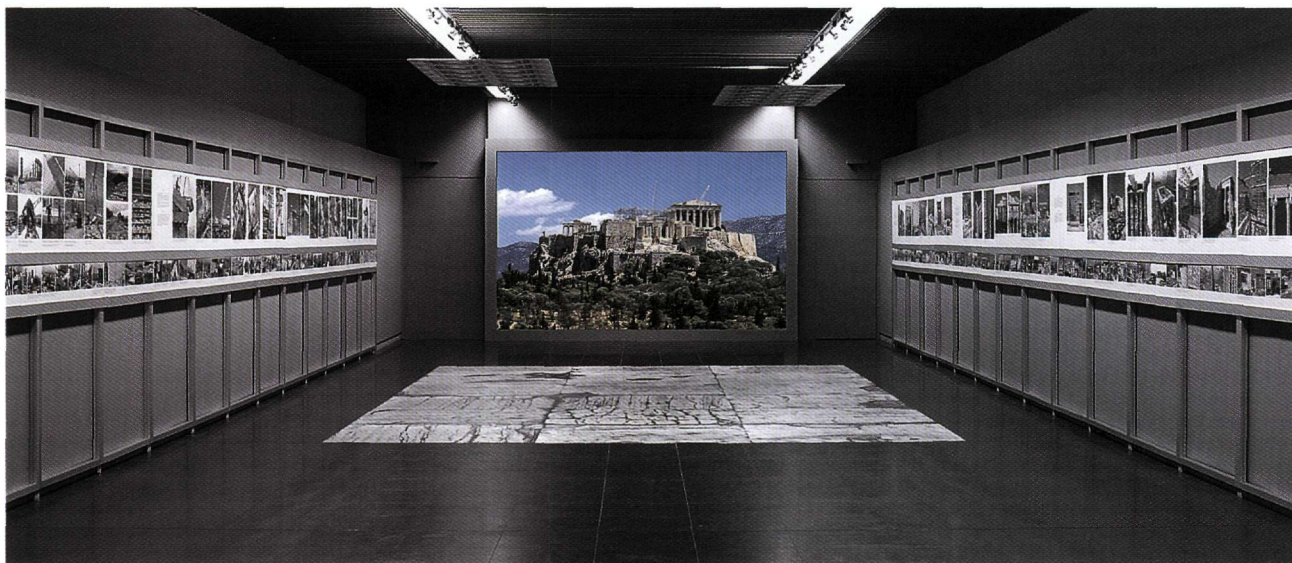
Copyright © 2018, Μουσείο Μπενάκη Μουσείο Μπενάκη

Άδεια χρήσης [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Μουσείο Μπενάκη Μ. Μ. (2018). Εκθέσεις - Εκδηλώσεις - Εκδοτική δραστηριότητα / Απολογισμός τμημάτων / Οικοδομικές εργασίες / Δωρεές - Αγορές - Κληροδοτήματα / Δωρητές / Το Μουσείο Μπενάκη. *Μουσείο Μπενάκη*, 2, 203-237. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/benaki/article/view/18250>

Άποψη της έκθεσης *Σωκράτης Μαυρομμάτης. Έργα Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως* (φωτ.: Σ. Μαυρομμάτης).

Α. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

□ *Η Υαλουργία των Σουλτάνων*

(20 Φεβρουαρίου - 15 Μαΐου 2002).

Διοργάνωση: Corning Museum of Glass, Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης.

Σχεδιασμός έκθεσης: Σταμάτης Ζάννος.

Χορηγία: ΤΙΤΑΝ ΑΕ, Γενική Τράπεζα, Χρηματοστήριο Αξιών Αθηνών. Με την υποστήριξη του Υπουργείου Εξωτερικών, του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και του Υπουργείου Πολιτισμού.

Χορηγοί επικοινωνίας: ΕΡΤ, εφημερίδα *Η Καθημερινή*.

Διεθνής έκθεση με περίπου 140 από τα πιο σημαντικά δείγματα ισλαμικής υαλουργίας που χρονολογούνται από τον 7ο έως τον 19ο αιώνα. Στην έκθεση περιλήφθηκαν έργα εμπνευσμένα από τις παραδόσεις της ύστερης αρχαιότητας, αντικείμενα από την περίοδο ακμής της ισλαμικής υαλουργίας ζωγραφισμένα με μεταλλικά χρώματα και σμάλτο, και μεταγενέστερα σκεύη από την Περσία και την Ινδία. Διαρθρωμένα θεματικά και χρονολογικά, η έκθεση παρουσίασε όλες τις κύριες τεχνικές κατασκευής γυαλιού, παρέχοντας

στον θεατή μια συνοπτική εικόνα των σχημάτων, των τεχνικών και των λαμπερών χρωμάτων που χρησιμοποιούν οι μουσουλμάνοι υαλουργοί. Η έκθεση εγκαινιάστηκε στο Corning Museum of Glass και στη συνέχεια στο Μητροπολιτικό Μουσείο της Νέας Υόρκης. Στην Ευρώπη παρουσιάστηκε αποκλειστικά στο Μουσείο Μπενάκη.

Κατάλογος: Stefano Carboni, David Whitehouse, *Η υαλουργία των σουλτάνων* (Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική, μτφρ. από τα αγγλικά Μάρια Διαμάντη ISBN 960-8452-88-0).

□ *Χαράλαμπος Σφαέλλος Αρχιτεκτονική – Ανάπτυξη* (28 Μαΐου - 23 Ιουνίου 2002).

Διοργάνωση: Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής.

Στην έκθεση παρουσιάστηκε το σύνολο του έργου του αρχιτέκτονα Χαράλαμπος Σφαέλλου, στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Κατάλογος: *Χαράλαμπος Σφαέλλος. Αρχιτεκτονική – Ανάπτυξη* (Αθήνα 2002, επιμ. Μαργαρίτα Σάκκα-Θηβαί-

ου, Αλίκη Τσίργιαλου, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-8452-91-0).

□ *Lila de Nobili – Γιάννης Τσαρούχης. Μια συνάντηση* (4 Ιουλίου - 23 Σεπτεμβρίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων, Ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη.

Η έκθεση –ελάχιστος φόρος τιμής στη μεγάλη σκηνογράφο, ζωγράφο και ενδυματολόγο– αποτελεί μια πρώτη επαφή του κοινού με το άγνωστο στην Ελλάδα έργο της Lila de Nobili (1916-2002). Η συνάντησή της με τον Γιάννη Τσαρούχη στις δεκαετίες του '60 και του '70 εξελίχτηκε σε στενή φιλία και σε διαρκή διάλογο γύρω από την ουσία της ζωγραφικής και της τέχνης γενικότερα. Στην έκθεση συγκεντρώθηκαν από το Μουσείο Γιάννη Τσαρούχη και ιδιωτικές συλλογές περισσότερα από 200 έργα της de Nobili, δείγματα της δουλειάς της στο θέατρο και την όπερα αλλά και της ζωγραφικής της δεξιοτεχνίας. Παράλληλα, παρουσιάστηκαν και γύρω στα 40 έργα του Γιάννη Τσαρούχη, που αναδεικνύουν την καλλιτεχνική συγγένεια και τους κοινούς προβληματισμούς των δύο δημιουργών.

Κατάλογος: *Lila De Nobili – Γιάννης Τσαρούχης. Μια συνάντηση* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη, Αθήνα 2002, επιμ. Νίκη Γρυπάρη, Μάρια Διαμάντη, Φανή-Μαρία Τσιγκάκου, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-8452-93-7).

□ *Σωκράτης Μαυρομαμάτης. Έργα Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως*

(1-20 Οκτωβρίου 2002).

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως.

Η έκθεση παρουσίασε το έργο της αποκατάστασης των κλασικών μνημείων του βράχου της Ακρόπολης μέσα από τις φωτογραφίες του Σωκράτη Μαυρομαμάτη, ο οποίος παρακολούθησε με τον φακό του την προετοιμασία και την εκτέλεση των εργασιών.

Κατάλογος: *Τα έργα στην Αθηναική Ακρόπολη (1975-2002). Φωτογραφίες του Σωκράτη Μαυρομαμάτη* (εκδ. Υπουργείο Πολιτισμού, Επιτροπή Συντήρησης Μνημείων Ακροπόλεως, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 960-214-030-5, αγγλική ISBN 960-214-031-3).

□ *Κειμήλια της Αρμενίας από την Κιλικία. Το Μουσείο του Καθολικοσάτου στο Αντελιάς της Βηρυτού*

(30 Οκτωβρίου - 10 Δεκεμβρίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Μεταβυζαντινής Συλλογής του Μουσείου Μπενάκη, με τη συμπαράσταση της Αρμενικής Κοινότητας και της Αρμενικής Εκκλησίας της Ελλάδας.

Σχεδιασμός έκθεσης: Σταμάτης Ζάννος.

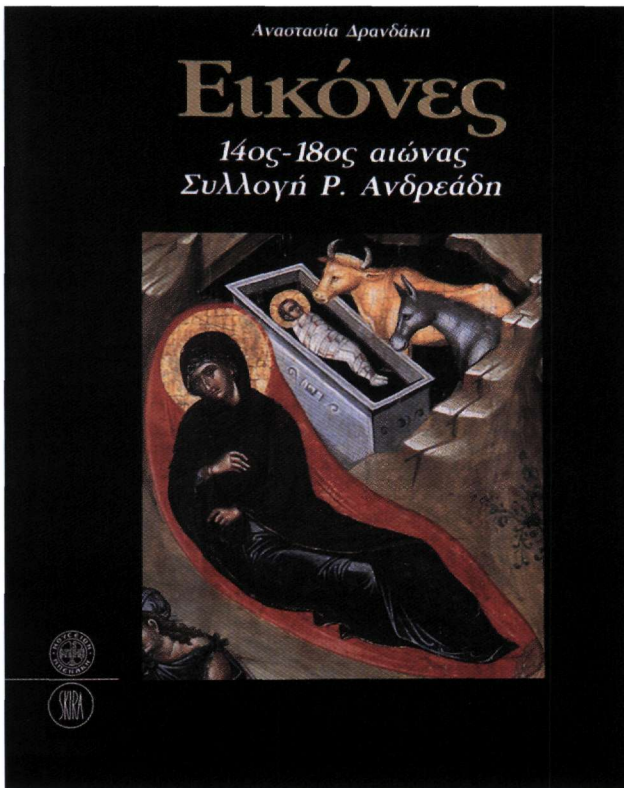
Χορηγία: Υπουργείο Πολιτισμού, Ίδρυμα Ι. Φ. Κωστοπούλου.

Χορηγική υποστήριξη: Μητρόπολις των εν Ελλάδι ορθόδοξων Αρμενίων, ALPHA Ασφαλιστική σε συνεργασία με τους ανταποκριτές των Lloyd's, Γ. Καραβίας και συνεργάτες ΕΠΕ.

Η έκθεση διαπραγματεύεται την ιστορία και την τέχνη των Αρμενίων της Κιλικίας από την περίοδο του μεσαιωνικού βασιλείου της Μικράς Αρμενίας, τον 11ο αιώνα, έως τον μεγάλο διωγμό του 1915. Τα περίπου 80 αντικείμενα που εκτέθηκαν, προέρχονται από τους θησαυρούς του πατριαρχικού ναού της Αγίας Σοφίας, και μεταφέρθηκαν από το καραβάνι των προσφύγων στον δρόμο της φυγής και του εκπατριισμού από το Σις της Κιλικίας, στο Χαλέπι και τέλος στο Αντελιάς της Βηρυτού, όπου σήμερα έχει την έδρα του ο Καθολικός

Άποψη της έκθεσης *Χρόνης Μπότσογλου – Μια προσωπική Νέκνια (1993-2000)*. Ένα εικαστικό δοκίμιο για τη Μνήμη (φωτ.: Λ. Κουργιαντιάκης).

□ *Εικόνες, 14ος-18ος αιώνας από τη συλλογή της Ρένας Ανδρεάδη*

(5 Νοεμβρίου - 5 Δεκεμβρίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης του Μουσείου Μπενάκη

Η παρουσίαση εικόνων από τη Συλλογή της Ρένας Ανδρεάδη μέσα στις αίθουσες της Βυζαντινής Συλλογής σηματοδοτεί τον αναπόσπαστο δεσμό της με το Μουσείο Μπενάκη –μέλος της Διοικητικής Επιτροπής από το 1967 έως το 1996–, και αποτελεί για το μουσείο μια ελάχιστη έκφραση ευγνωμοσύνης και τιμής στη μνήμη της. Η συλλογή των εικόνων της είναι από τις πιο σημαντικές ιδιωτικές συλλογές του είδους, προσφέροντας ένα πανόραμα των ελληνικών φορητών εικόνων από τον 14ο έως τον 18ο αιώνα και μια αφετηρία για να ανακαλύψει κανείς τα κοινά στοιχεία αλλά και την εκφραστική πολυμορφία που τις διακρίνει.

Έκδοση: Αναστασία Δρανδάκη, *Εικόνες, 14ος-18ος αιώνας. Συλλογή Ρ. Ανδρεάδη* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Skira, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 88-8491-109-5, αγγλική ISBN 88-8118-963-1).

του Μεγάλου Οίκου της Κιλικίας.

Κατάλογος: *Κειμήλια των Αρμενίων της Κιλικίας* (εκδ. Ολκός, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 960-8154-20-0, αγγλική ISBN 960-8154-19-7).

□ *Χρόνης Μπότσογλου – Μια προσωπική Νέκνια (1993-2000)*. Ένα εικαστικό δοκίμιο για τη Μνήμη (17 Δεκεμβρίου 2002 - 19 Ιανουαρίου 2003).

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη.

Παρουσίαση ενός πολύπτυχου έργου του Χρόνη Μπότοσγλου, από την περίοδο 1993-2000. Ο τίτλος αναφέρεται στη ραφωδία λ της Οδύσσειας, στην οποία περιγράφεται η κάθοδος του Οδυσσέα σε έναν τόπο όπου δεν υπάρχει φως και όπου μέσα από μια τελετή “νεκρομαντείας” συναντά και συνομιλεί με τις σκιές των πεθαμένων. Στη δική του προσωπική “νέκυια”, ο καλλιτέχνης προσπάθησε να εικονίσει το πώς θυμάται κάποια

πρόσωπα που δεν υπάρχουν σήμερα και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στη ζωή του. Το έργο αυτό φιλοδοξεί να αποτελέσει ένα εικαστικό δοκίμιο πάνω στη μνήμη.

Έκδοση: Χρόνης Μπότοσγλου, Άγγελος Δεληβορριάς, Δημήτρης Μαρωνίτης, Μάρθα Έλλη Χριστοφόγλου, Χρήστος Γ. Λάζος, *Είδωλα καμόντων. Μια προσωπική Νέκυια* (εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 960-375-471-4).

B. ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΜΠΕΝΑΚΗ ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΧΩΡΩΝ ΤΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ

□ *Le bijou grec. Reproductions des Collections du Musée Benaki*

Γενεύη, Hôtel du Rhône (25 Φεβρουαρίου - 10 Μαρτίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης.

Στο πλαίσιο της εκδήλωσης *Art et Sciences de la Grèce* στη Γενεύη παρουσιάστηκαν κοσμήματα από τις συλλογές του μουσείου.

□ *Φωτογραφίες του James Robertson «Αθήνα και Ελληνικές Αρχαιότητες» 1853-1854 από το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη*

Λονδίνο, Ελληνικό Κέντρο (17 Απριλίου - 17 Μαΐου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, Ελληνικό Κέντρο Λονδίνου.

Στην έκθεση παρουσιάστηκαν 38 πρωτότυπες φωτογραφίες του διακεκριμένου Σκωτσέζου περιηγητή-φωτογράφου James Robertson (1813-1888). Οι φωτογραφίες αυτές απαρτίζουν το portfolio *Photographs by Robertson. Athens and Grecian Antiquities* και προέρχονται από την πρώτη επίσκεψή του στην Αθήνα. Συμπληρωματικά εκτίθενται τέσσερις φωτογραφίες του ίδιου που ανήκουν σε άλλες συλλογές.

Κατάλογος: *Φωτογραφίες του James Robertson «Αθήνα και Ελληνικές Αρχαιότητες», 1853-1854 από το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 1998, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-8452-57-0).

□ *Αθήνα 2001 – Φωτογραφικές όψεις και απόψεις*
Λευκωσία, Καστελλιώτισσα (28 Μαρτίου - 7 Απριλίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, Φωτογραφικός Κύκλος, Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (ΑΤΗΚ).

Οι περίπου 300 φωτογραφίες της έκθεσης τραβήχτηκαν από 34 νέους Έλληνες φωτογράφους, στους οποίους προστέθηκαν και δύο Γάλλοι, τακτικοί επισκέπτες της Ελλάδας, ο Jean-François Bonhomme και ο Bernard Plossu. Η Αθήνα απεικονίζεται μέσα από την υποκειμενική προσέγγιση νέων καλλιτεχνών φωτογράφων που ζουν σε αυτήν.

Κατάλογος: *Αθήνα 2001 – Φωτογραφικές όψεις και απόψεις* (Αθήνα 2001, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-7404-50-5).

□ *Heavenly Light. Greek Post-Byzantine Icons from the Velimezis Collection*

Σεούλ, Korea Design Centre (15 Μαρτίου - 16 Ιουνίου 2002).

Διοργάνωση: Μουσείο Μπενάκη, Υπουργείο Πολιτισμού και Τουρισμού Νότιας Κορέας.

Περιοδεύουσα έκθεση με εικόνες της μεταβυζαντινής τέχνης από τη Συλλογή του Αιμίλιου Βελιμέζη. Η έκθεση πραγματοποιείται στο πλαίσιο των διεθνών αθλητικών και πολιτιστικών γεγονότων που διοργανώνονται στη Σεούλ.

Κατάλογος: *Greek Post-Byzantine Icons from the Velimezis Collection* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – HaNa AdCom, Σεούλ 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 960-8452-90-2, κορεατική/αγγλική ISBN 89-952880-0-0).

□ *NELLY Δρέσδη – Αθήνα – Νέα Υόρκη*

Διοργάνωση: Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού - Παράρτημα Βερολίνου.

Μέσα από τις φωτογραφίες της έκθεσης αποτολμάται μια αναδρομική προσέγγιση του έργου της μεγάλης φωτογράφου Έλλης Σεραϊδάρη. Η έκθεση περιόδευσε στις ακόλουθες πόλεις:

Kleve (Ολλανδία), B. C. Koekkoek Haus (3 Μαρτίου - 28 Απριλίου 2002),

Tübingen (Γερμανία), Gallerie der Stadt Tuttlingen (13 Σεπτεμβρίου - 20 Οκτωβρίου 2002),

Μόναχο (Γερμανία), Staatliche Antikensammlungen und Glyptothek (30 Οκτωβρίου - 15 Δεκεμβρίου 2002).

Κατάλογος: *NELLY, Dresden – Athens – New York* (εκδ. Prestel Verlag, Griechische Kulturstiftung, Μόναχο-Λονδίνο-Νέα Υόρκη 2001, έκδοση: αγγλική/γερμανική ISBN 3-7913-2553-1).

□ Τα Φωτογραφικά Αρχεία, στο πλαίσιο της 14ης διεθνούς φωτογραφικής διοργάνωσης της Θεσσαλονίκης «Φωτογραφική Συγκυρία 2002» (15 Φεβρουαρίου - 25 Μαρτίου 2002), συμμετείχε με δύο εκθέσεις:

Κωνσταντίνος Μάνος, The Greek Portfolio

Θεσσαλονίκη, Δημοτική Πινακοθήκη (22 Φεβρουαρίου - 20 Μαρτίου 2002).

Κατάλογος: *Κωνσταντίνος Μάνος, The Greek Portfolio* (εκδ. Κ. Μάνος, Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 1999, έκδοση: ελληνική ISBN 0-393-04683-4).

Πρόσωπα στη Σκιά. Κώστας Μπαλάφας – Βούλα Παπαϊωάννου – Δημήτρης Χαρισιάδης

Θεσσαλονίκη, Αλατζά Ιμαρέτ (19 Φεβρουαρίου - 15 Μαρτίου 2002).

Κατάλογος: *Πρόσωπα στη Σκιά. Κώστας Μπαλάφας – Βούλα Παπαϊωάννου – Δημήτρης Χαρισιάδης* (εκδ. Χάρης Δούκας, Αθήνα 2002, επιμ. Κωστής Αντωνιάδης, έκδοση: ελληνική ISBN 960-8452-89-9).

□ *Προσφυγικοί Καημοί (1925-1927) με το φακό της Nelly's από τη συλλογή του Φωτογραφικού Αρχείου του Μουσείου Μπενάκη*

Διοργάνωση: Ένωση Σμυρναίων, Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη.

Με την ευκαιρία της επετείου των 80 χρόνων από τη Μικρασιατική Καταστροφή, παρουσιάστηκε έκθεση με 17 φωτογραφίες της Nelly's από τη συλλογή των Φωτογραφικών Αρχείων με θέμα τους Μικρασιάτες πρό-

σφυγες. Η συγκεκριμένη φωτογράφιση είχε ανατεθεί στη Nelly's από την αμερικανική οργάνωση Near East Organization, με σκοπό την ευαισθητοποίηση του κοινού για την οικονομική ενίσχυση των προσφύγων. Η έκθεση περιόδευσε:

Αθήνα, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων (5-26 Φεβρουαρίου 2002),

Καλλιθέα, Δημοτική Πινακοθήκη Καλλιθέας «Σοφία Λασκαρίδου» (22 Μαΐου - 5 Ιουνίου 2002),

Νίκαια, Αίθουσα εκδηλώσεων Δημαρχείου Νίκαιας (5-30 Ιουνίου 2002),

Λάρισα, Κηποθέατρο Λάρισας (28-30 Αυγούστου 2002).

□ *Nelly's, Σώμα και Χορός*

Ρέθυμνο, Κτίριο του Πυροβολικού του Μεσαιωνικού Φρουρίου (21 Αυγούστου - 18 Σεπτεμβρίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα των Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, Πολιτιστικός Σύλλογος Ρεθύμνης.

Η έκθεση είχε παρουσιαστεί για πρώτη φορά στην Καλαμάτα το 1997, στο πλαίσιο του Διεθνούς Φεστιβάλ Χορού. Μέσα από τις 77 φωτογραφίες της έκθεσης διαγράφεται η πορεία της φωτογράφου από τη Δρέσδη της Γερμανίας έως τις μνημειακές φωτογραφίες χορού στην Ακρόπολη, που σκανδάλισαν τη συντηρητική αθηναϊκή κοινωνία του Μεσοπολέμου.

Κατάλογος: *Nelly's, Σώμα και Χορός* (εκδ. Άγρα - Άμμος, Αθήνα 1997, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-325-221-2).

□ *Nelly's, Σώμα και Χορός*

Αθήνα, Κέντρο Εικαστικών Τεχνών Γ. Καρύδη (20 Δεκεμβρίου 2002 - 15 Φεβρουαρίου 2003).

Διοργάνωση: Δήμος Φιλοθέης, Μουσείο Μπενάκη, Διεθνές Κέντρο Χορού Καλαμάτας.

Έκθεση της γνωστής φωτογράφου Nelly's. Οι φωτογραφίες που εκτέθηκαν είναι 21 πρωτότυπες εκτυπώσεις από τα χρόνια που ζούσε στη Δρέσδη, την Ελβετία και την Αθήνα, καθώς και 73 σύγχρονες εκτυπώσεις από τα πρωτότυπα αρνητικά.

Κατάλογος: *Nelly's, Σώμα και Χορός* (εκδ. Άγρα - Άμμος, Αθήνα 1997, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-325-221-2).

Γ. ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΑΛΛΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΜΕ ΔΑΝΕΙΣΜΟ ΕΡΓΩΝ

– *Από την Πεντέλη στον Παρδενώνα*. Μόσχα, Κρατικό Μουσείο Αρχιτεκτονικής (10 Απριλίου - 10 Μαΐου 2002).

Διοργάνωση: Υπουργείο Τύπου και ΜΜΕ, Γραφείο Τύπου Μόσχας. Συμμετοχή του Τμήματος Φωτογραφικών Αρχείων.

– *1884-1930: Από τη Χριστιανική Συλλογή στο Βυζαντινό Μουσείο*. Αθήνα, Βυζαντινό Μουσείο (29 Μαρτίου - 31 Οκτωβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Φωτογραφικών Αρχείων.

– *Άνθρωπος και Τοπίο, Ελληνική Φωτογραφία 1930-1960*. Βραζιλία, Ελληνική Πρεσβεία (19 Μαΐου - 2 Ιουνίου 2002).

Διοργάνωση: Υπουργείο Εξωτερικών. Συμμετοχή του Τμήματος Φωτογραφικών Αρχείων με παραχώρηση όλου του φωτογραφικού υλικού της έκθεσης.

Κατάλογος: *Άνθρωπος και τοπίο. Ελληνική Φωτογραφία 1930-1960* (εκδ. Υπουργείο Εξωτερικών Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική/αγγλική).

– *Η Ιστορία του Ελληνικού Αθλητισμού*. Αθήνα, Πολιτιστικός Οργανισμός του Δήμου Αθηναίων (6 Ιουνίου - 15 Νοεμβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης.

– *«Υδρα – εικαστικές αποτυπώσεις. Έργα Ελλήνων καλλιτεχνών του 20ού αιώνα»*. Ύδρα, Μουσείο Ύδρας (15 Ιουνίου - 31 Οκτωβρίου 2002). Συμμετοχή της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.

Κατάλογος: *Υδρα – εικαστικές αποτυπώσεις. Έργα Ελλήνων καλλιτεχνών του 20ού αιώνα* (Αθήνα 2002).

– *Ομαδική έκθεση για τον εορτασμό των 40 χρόνων της Ελληνογερμανικής Αγωγής*. Αθήνα, Ελληνογερμανική Αγωγή (10-16 Ιουνίου 2002). Συμμετοχή της Πινακοθήκης Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.

– *Οι Κυκλάδες από τον 17ο έως τον 19ο αιώνα*. Σαγκρί (Νάξος), Πύργος Μπαζαίου (21 Ιουνίου - 8 Σεπτεμβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων, και του Τμήματος Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης.

– *Οι Αρχιτεκτονικές Σπουδές στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 1917-1974*. Αθήνα, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, Ιστορικό Κτίριο Πρυτανείας (3 Μαΐου - 30 Σεπτεμβρίου 2002). Συμμετοχή των Αρχείων Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής.

Κατάλογος: *Οι Αρχιτεκτονικές Σπουδές στο Εθνικό*

Μετσόβιο Πολυτεχνείο, 1917-1974 (Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική/αγγλική).

– *Διπλωματία και συγγραφικό έργο*. Αθήνα, Υπουργείο Εξωτερικών (26 Μαρτίου - 26 Απριλίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Ιστορικών Κειμηλίων.

Κατάλογος: *Διπλωματία και συγγραφικό έργο* (Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική).

– *TRANSPHOTOMETAFORES: Τροχιές και Διασταυρώσεις*. Ανδαλουσία, Centro Andaluz de la Fotografia (30 Ιουλίου - 15 Σεπτεμβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Φωτογραφικών Αρχείων.

Κατάλογος: *TRANSPHOTOMETAFORES: Τροχιές και Διασταυρώσεις 2000* (Θεσσαλονίκη 2000, έκδοση: ελληνική/αγγλική).

– *Συνάντηση με τη Βυζαντινή Εφραλαωμένη Κεραμική*. Αθήνα, Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο (28 Αυγούστου 2002 - 31 Οκτωβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης.

– *Torques: Belleza y Poder*. Μαδρίτη, Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (26 Σεπτεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Τέχνης.

Κατάλογος: *Torques: Belleza y Poder* (Μαδρίτη 2002, έκδοση: ισπανική).

– *Bulls. Image and Cult in the Ancient Mediterranean*. Βαρκελώνη, The City History Museum of Barcelona (14 Νοεμβρίου 2002 - 6 Μαρτίου 2003). Συμμετοχή του Τμήματος Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Τέχνης.

Κατάλογος: *Bulls. Image and Cult in the Ancient Mediterranean* (Βαρκελώνη 2002, έκδοση: καταλανική/καστιλιάνικη/αγγλική).

– *Το Αιγαίο των Βαλκανικών πολέμων 1912-1913*. Λέσβος, Δημοτικό Θέατρο Μυτιλήνης (8-22 Νοεμβρίου 2002). Συμμετοχή του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων, και του Τμήματος Ιστορικών Κειμηλίων.

Κατάλογος: Ελένη Γαρδίκια-Κατσιαδάκη, Γιώργος Μαργαρίτης, *Το Αιγαίο των Βαλκανικών Πολέμων 1912-1913* (εκδ. Υπουργείο Αιγαίου, ΕΛΙΑ, Αθήνα 2002).

– *The Lost Arts of the Ancient Goldsmiths. Jewellery Manufacturing in the Ancient Mediterranean world, VII-I century B.C.* Βαλέτα (Μάλτα), Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο (25 Οκτωβρίου - 24 Νοεμβρίου

2002). Συμμετοχή του Τμήματος Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Τέχνης.

Κατάλογος: *The Lost Arts of the Ancient Goldsmiths. Jewellery Manufacturing in the Ancient Mediterranean world, VII-I c. B.C.* (Βαλέτα 2002, έκδοση: αγγλική).

– *La Grecia nelle Immagini dei Pittori Filellini Italiani del Museo Benaki (Η Ελλάδα των Ιταλών Φιλλελλίνων ζωγράφων)*. Βενετία, Μαρκιανή Βιβλιοθήκη (19 Δεκεμβρίου 2002 - 31 Ιανουαρίου 2003).

Διοργάνωση: Μαρκιανή Βιβλιοθήκη, Ελληνικό Ινστιτούτο Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Σπουδών Βενετίας. Συμμετοχή του Τμήματος Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων.

Κατάλογος: *Niccolò Tommaseo e il suo mondo. Patrie e nazioni (Venezia 2002, έκδοση: ιταλική)*.

– Βούλα Παπαιωάννου *Πρόσωπα στη σκιά*. Αθήνα,

Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών (17 Δεκεμβρίου 2002 - 31 Ιανουαρίου 2003).

Διοργάνωση: Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων, Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών.

– *Δημήτρης Χαρισιάδης. Πρόσωπα στη σκιά*. Αθήνα, Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών (5 Νοεμβρίου 2002 - 22 Νοεμβρίου 2002).

Διοργάνωση: Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων, Φωτογραφικό Κέντρο Αθηνών.

– *Πήλινα και Γύψινα Παιχνίδια*. Ναύπλιο, Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα Π.Α.Ι. «Β. Παπαντωνίου» (12-31 Δεκεμβρίου 2002). Συμμετοχή των Τμημάτων Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας και Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής Τέχνης.

Κατάλογος: *Πήλινα και γύψινα παιχνίδια* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική).

Δ. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Στο Μουσείο Μπενάκη πραγματοποιήθηκαν σημαντικές πολιτιστικές εκδηλώσεις, όπως παρουσιάσεις βιβλίων, συνεντεύξεις τύπου ή διαλέξεις –ενδεικτικά αναφέρουμε τη διάλεξη της προέδρου της Ιρλανδίας Mary Mac Alleese κατά τη διάρκεια της επίσημης επίσκεψής της στην Αθήνα στις 9 Ιουλίου 2002 ή την παρουσίαση της συγκεντρωτικής έκδοσης του ποιητικού έργου του Οδυσσέα Ελύτη *Ποίηση* από τις εκδόσεις Ίκαρος. Παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες εκδηλώσεις:

□ Ημερίδα για τον Στέλιο Τριάντη (26 Ιανουαρίου 2002).

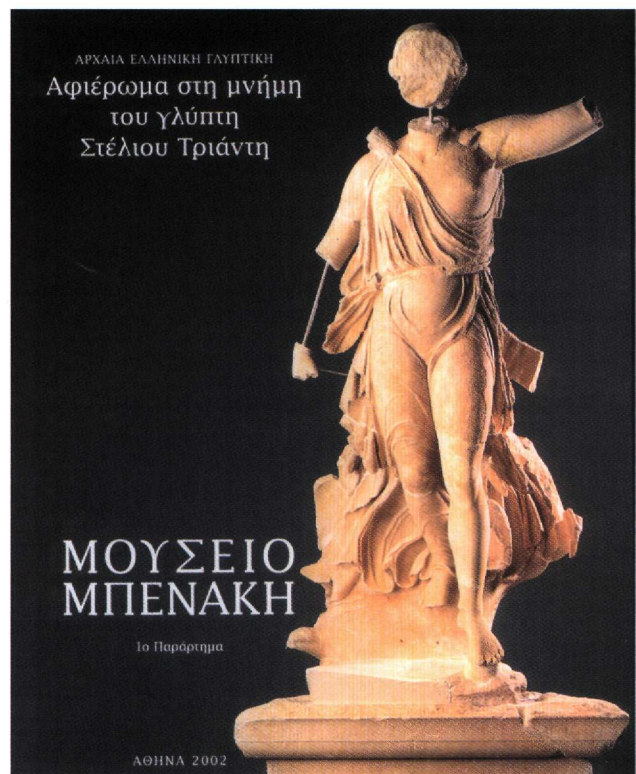
Το Μουσείο Μπενάκη και οι αρχαιολόγοι φίλοι του γλύπτη Στέλιου Τριάντη, τιμώντας τη μνήμη του και με αφορμή τη συμπλήρωση τριών χρόνων από τον θάνατό του, οργάνωσαν επιστημονική ημερίδα με ανακοινώσεις για μνημεία και προβλήματα της αρχαίας ελληνικής γλυπτικής, στην έρευνα της οποίας η συμβολή του Στέλιου Τριάντη υπήρξε εξαιρετικά σημαντική. Τα πρακτικά της ημερίδας κυκλοφόρησαν ως 1ο παράρτημα του περιοδικού *Μουσείο Μπενάκη*.

□ Μουσικές εκδηλώσεις.

Στις 4 Ιουνίου ο συνθέτης Χάρης Βρόντος παρουσίασε έξι έργα του για μουσική δωματίου με κουαρτέτο

εγχόρδων, πιάνο και φωνή.

Στις 14 Ιουνίου το Τμήμα Μουσικών Σπουδών του Ιόνιου Πανεπιστημίου διοργάνωσε συναυλία κουαρτέτο εγχόρδων.

Στις 18 Ιουνίου πραγματοποιήθηκε συναυλία μπαρόκ μουσικής με αφορμή την παρουσίαση του εκδοτικού έργου του Ινστιτούτου της Βενετίας.

□ Εκδήλωση μνήμης με τη Δόμνα Σαμίου (14 Οκτωβρίου 2002).

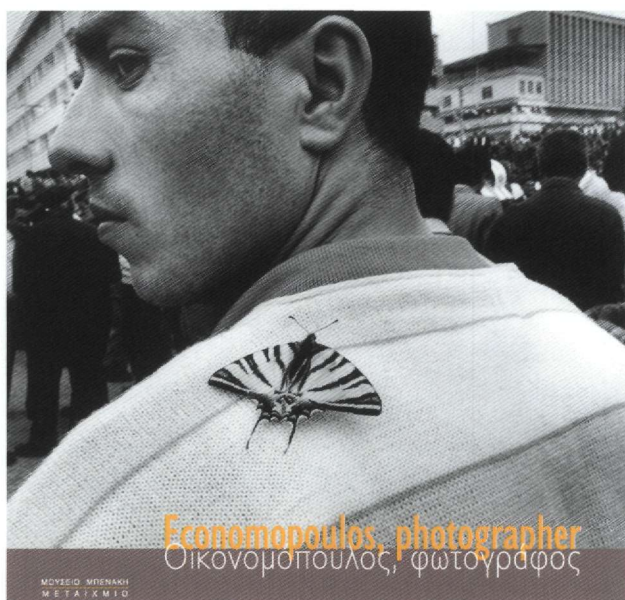
Με αφορμή τα 80 χρόνια από τη Μικρασιατική Καταστροφή διοργανώθηκε συναυλία της Δόμνας Σαμίου με μικρασιατικά τραγούδια και ανάγνωση προφορικών

μαρτυριών από τη λαογράφο Μιράντα Τερζοπούλου.

□ Διαλέξεις του σωματείου «Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη» (Νοέμβριος 2002).

Το Σωματείο των Φίλων του μουσείου οργάνωσε τρεις διαλέξεις στο αίθριο του μουσείου τον Νοέμβριο με θέμα τη Φωκίδα. Οι διαλέξεις παρουσίασαν την ιστορία και την αρχαιολογία της περιοχής από τα νεολιθικά έως και τα βυζαντινά χρόνια.

Ε. ΑΥΤΟΝΟΜΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ

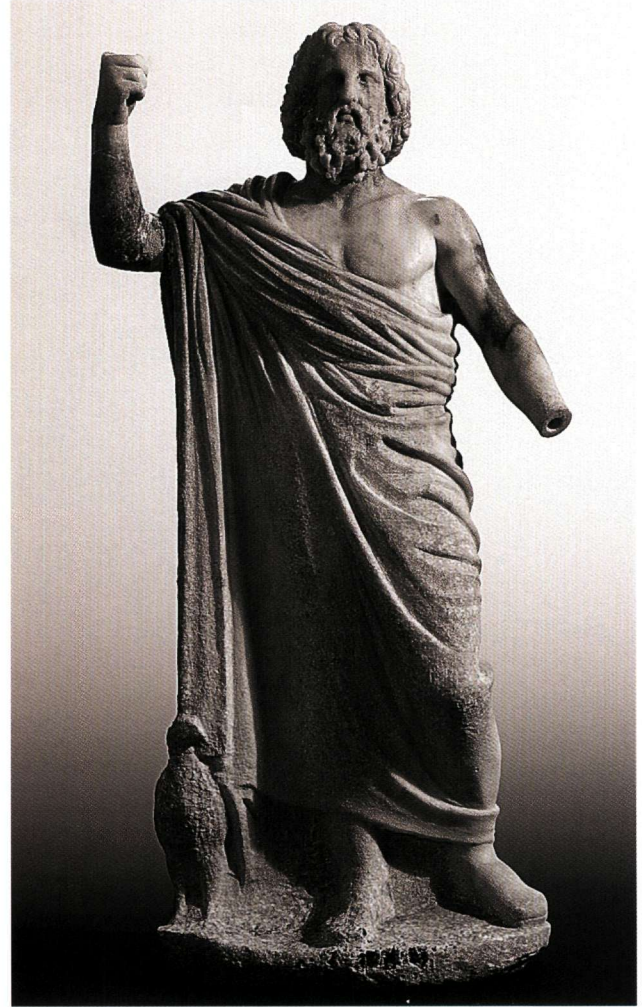

□ *Οικονομόπουλος, φωτογράφος* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη – Μεταίχμιο 2002, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-375-121-9). Φωτογραφίες του Ν. Οικονομόπουλου από τη δουλειά του τα τελευταία 20 χρόνια. Η συνέκδοση έγινε με αφορμή την κατάθεση 150 φωτογραφιών της έκδοσης στο Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων του μουσείου.

□ Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Νικόλαος Κ. Μουτσόπουλος, *Η Θεσσαλονίκη μέσα από το φακό του Αριστοτέλη Ζάχου, 1912-1917* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη - Αρχαία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής – Ελληνικό Λογοτεχνικό Ιστορικό Αρχείο, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική/αγγλική ISBN 960-8452-94-5). Το βιβλίο παρουσιάζει φωτογραφίες που τράβηξε ο αρχιτέκτονας Αριστοτέλης Ζάχος στη Θεσσαλονίκη τη δεκαετία του 1910.

□ Πλάτων Μάξιμος, *Γιάννης Ρίτσος. Εικαστικά* (Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 960-91135-2-4). Η έκδοση περιλαμβάνει κείμενα για τα ζωγραφικά έργα του Γ. Ρίτσου. Το μουσείο συνέβαλε συμβολικά στην πρώτη έκδοση για τον ποιητή μετά τη δωρεά του αρχείου του σε αυτό.

□ *Henri-Paul Boissonnas, Μικρά Ασία 1921* (εκδ. Μουσείο Μπενάκη, Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, Αθήνα 2002, έκδοση: ελληνική ISBN 960-7957-18-0). Φωτογραφικό λεύκωμα του Henri-Paul Boissonnas από την εκστρατεία των ελληνικών στρατευμάτων στη Μικρά Ασία το 1921 (επιστ. επιμέλεια: Ειρήνη Μπουντούρη, Αθανάσιος Σίδερης, εισαγ. κείμενα: Ν. Γιαλούρη, Ει. Μπουντούρη, Μ. Βαρλά).

Μαρμάρινα αγαλμάτια Αθηνάς και Διός των υστεροελληνιστικών χρόνων (φωτ.: Στ. Σκοπελίτης).

ΤΜΗΜΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗΣ, ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Προσωπικό

Ειρήνη Παπαγεωργίου (υπεύθυνη τμήματος), Αγγελική Ζήβα.

Δωρεές – Παρακαταθήκες

- Αλέξανδρος Κακαδιάρης: τμήμα νεολιθικού αγγείου
- Ανώνυμος: μαρμάρινη επιτύμβια λήκυθος
- Ελένη Α. Σαμαράκη: πήλινο μόνωτο φλασκό της λευκής γραπτής κεραμικής και ασβεστολιθική κεφα-

λή ημιτελούς αγαλματίου, κυπριακής προέλευσης

- Ιωάννα Λαμπήρη-Δημάκη, στη μνήμη των γονέων της: μελανόμορφο αγγείο με σκηνή από παλαίστρα και δύο ερυθρόμορφα με σκηνές από τον διονυσιακό κύκλο
- Απόστολος Αργυριάδης: δύο ορειχάλκινες επίθετες λαβές σκευών των ρωμαϊκών χρόνων
- Frieda Nussberger: μαρμάρινη εικονιστική κεφαλή γυναικείας μορφής ελληνιστικών χρόνων
- Γιώργος Μαυροΐδης: πήλινο μυκηναϊκό ειδώλιο.

Αγορές

- αττική ερυθρόμορφη λήκυθος του Ζωγράφου του Βερολίνου με παράσταση Νίκης, περ. 490 π.Χ., από τη δημοπρασία Jean-David Cahn (17 Οκτωβρίου 2002)·
- μαρμάρινα αγαλμάτια Διός και Αθηνάς των υστεροελληνιστικών χρόνων.

Δημοσιεύσεις – Εξωτερικές συνεργασίες

- Α.-Α. Maravelia, The Ancient Egyptian Inscribed Faience Pieces of the Benaki Museum, 1, *JNS* 61,2 (2002) 81-109·
- Α.-Α. Maravelia, “Ότι πλείστα θωμάσια <Αίγυπτος> ἔχει καὶ ἔργα λόγου μέζω παρέχεται πρὸς πᾶσαν χώραν...”. Egyptian Collections in Hellenic Museums: A Brief History and Some Pieces, στο: Α.-Α. Maravelia (επιμ.), *Ancient Egypt and Antique Europe: Two Parts of the Mediterranean World. Papers from a Session held at*

the European Association of Archaeologists, Seventh Annual Meeting in Esslingen 2001 (= BAR S1052, Oxford 2002) 15-29·

- S. Vlizos, Syrische Porträtplastik im Benaki Museum, *AM* 116 (2001) 189-211·
- ανακοίνωση του διευθυντή του μουσείου Άγγελου Δηληβορριά με τίτλο «Die alexandrinischen Sammlungen im Benaki Museum», στο συνέδριο *Ausstrahlung Ägyptens auf Griechenland und Rom* στη Φραγκφούρτη (27 Νοεμβρίου - 1 Δεκεμβρίου 2002)·
- στο πλαίσιο της συνεργασίας της Ειρήνης Παπαγεωργίου με την ανασκαφή στο Ακρωτήρι Θήρας, το 2002 συνεχίστηκε η μελέτη του σχετικού υλικού, και προχώρησε η συμπλήρωση της τοιχογραφίας που είχε εντοπιστεί το 2001 με περαιτέρω συνανήκοντα τμήματα (*Μουσείο Μπενάκη* 1 [2001] 185).

ΤΜΗΜΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Προσωπικό

Αναστασία Δρανδάκη (υπεύθυνη τμήματος). Εθελότρια: Μάρα Βερούκοκου.

Δωρεές

- δύο εικόνες από το κληροδότημα της Κλειώς Γεώργιου Λογοθέτη: η *Παναγία Βρεφοκρατούσα* ανάμεσα στους αγίους Νικόλαο και Χαράλαμπο (19ος αι.) και οι *Τρεις Ιεράρχες*, με χρονολογία 1858.

Δημοσιεύσεις

Η επιμελήτρια της Βυζαντινής Συλλογής Αναστασία Δρανδάκη παρουσίασε ανακοίνωση με τίτλο «“Υγιένων χρῶ...”. Ενεπίγραφος χάλκινος κάδος με σκηνή κυνηγιού στο Μουσείο Μπενάκη», στο *22ο Συμπόσιο της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*. Η ίδια μελέτη, ανεπτυγμένη, δημοσιεύεται με τη μορφή άρθρου στον παρόντα τόμο.

ΤΜΗΜΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΕΙΜΗΛΙΩΝ

Προσωπικό

Κάτε Συνοδινού (υπεύθυνη τμήματος), Στέλλα Γκίκα, Γιούλα Ρίσκα, Σοφία Χανδακά.

Δωρεές

- Πέτρος Μακρής-Στάικος: βελούδινο κοντογούνι που ανήκε στην Ευπραξία Στ. Μακρή, απόγονο του στρατηγού Δημητρίου Μακρή (1772-1841)·
- Χρήστος και Λέλα Αγγελίδη: ενδυματολογικό γυναικείο σύνολο, αγγλικής ραφής, γύρω στο 1890-1900·
- Μαίρη Κουτσούρη: ζευγάρι επίχρυσα σκουλαρίκια

(Αττική;) και περιδέραιο με ασημένια πλακίδια και χάντρες, ίσως από τα Δωδεκάνησα·

- Ευστάθιος Πετρόπουλος: ξύλινο κουτάλι με σκαλισμένα γεωμετρικά σχέδια, από το Μέτσοβο·
- Νίκος Πετρόπουλος: λευκοκεντημένο γυναικείο πουκάμισο από τη Μυτιλήνη ή τη Μικρά Ασία·
- Κατερίνα Σπετσιέρη-Beschi: ναργιλές και πορσελάνινο δοχείο με ζωγραφισμένη παράσταση Έλληνα αγωνιστή να υπερασπίζεται μια γυναίκα, δεκαετία του 1830·
- Ζαφείρω Ανδρ. Ανδρέου: λευκοκεντημένο πουκάμισο και μεσοφόρι, ραμμένα στα Μοσχονήσια (Αίβα-

λί-Κυδωνιές), γύρω στα τέλη του 19ου αιώνα·

- Χρυσάνθη Ζέρβα: ποδόγυρος και μανίκι πουκαμίσου από την Αττική και δύο λευκές μαξιλαροθήκες με κεντημένο μονόγραμμα·
- Ξένη Αναστασίου: μεταξωτή μαύρη κάπα και εσάρπα·
- Ελένη Σινούρη: επίχρυσο εξάρτημα κοσμήματος από την Αττική·
- Ανθή Βαλσαμάκη: χρυσοκέντητο κοντογούνι τύπου Αμαλίας και κόκκινο φέσι·
- Γιόνα Παϊδούση: δύο αποτμήματα ξύλινης παιδικής κούνιας και ασημένιο τάμα σε σχήμα παλάμης·
- Βασιλική Παναγιωτάκη: πετσέτες, μία σκουλάτη και δύο λευκοκεντημένες με μονόγραμμα από την Κρήτη·
- Selga Sherrard: πουκάμισο και σιγκούνι από την Αττική, ποδιά και μπόλια από τη Σαλαμίνα και τζάκος από την Αράχωβα·
- Αμαλία Καρατάγκα: υφαντό κιλίμι, τμήμα από κιλίμι και δύο μικρά υφαντά χαλάκια·
- Στέλλα Μιχαηλίδη: τρεις λευκοκεντημένες λιτζές και μεσοφόρι·
- Δανάη Καμπέρου: “κουσούνελο” (κοπανέλι) που χρησιμοποιείται στο πλέξιμο της δαντέλας·
- John Leatham: χάλκινο αριστείο και δύο меτάλλια·
- Δανάη Κουβαρά: μπούστος από μεταξωτό (satin) με

τη φίρμα του καταστήματος, γύρω στο 1850·

- Σμύρνη Μαραγκού: λευκαδίτικο υφαντό από λινάρι με πολύχρωμα γεωμετρικά σχέδια και οικογενειακά αντικείμενα·
- Ειρήνη Ι. Χατζημπήρου και Έφη Μ. Θεολογίτου, στη μνήμη των γονέων τους Ιωάννη και Πηνελόπης Λιαροπούλου: κάπα και νυχτικό με το μονόγραμμα Π·
- Μαρία Σπέντζα: ενδυματολογικά εξαρτήματα και ανάτυπα σχετικά κυρίως με το έργο της·
- Άγκαθα Φραγκισκάτου: ασημένιο αδράχτι, ασημένιο ανδρικό ρολόι, ασημένια παιδική κουδουνίστρα, δερματόδετο βιβλίο του 1545, *Il Petrarca, In Lione per Giovanni di Tournes*
- Εύα Βλασοπούλου: μάλλινο κάλυμμα κρεβατιού.

Αγορές

- ένας ξύλινος λεμονοστύφτης·
- ένας ξύλινος ντοματοστύφτης.

Δημοσιεύσεις

- άρθρο της Κάτε Συνοδινού με τίτλο «Κοσμήματα της Σίφνου κατά τους νεότερους χρόνους (17ος - 19ος αι.)», στο: *Πρακτικά Α' Διεθνούς Σιφναϊκού Συμποσίου* (Αθήνα 2001) 341-58.

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ ΚΑΙ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

Προσωπικό

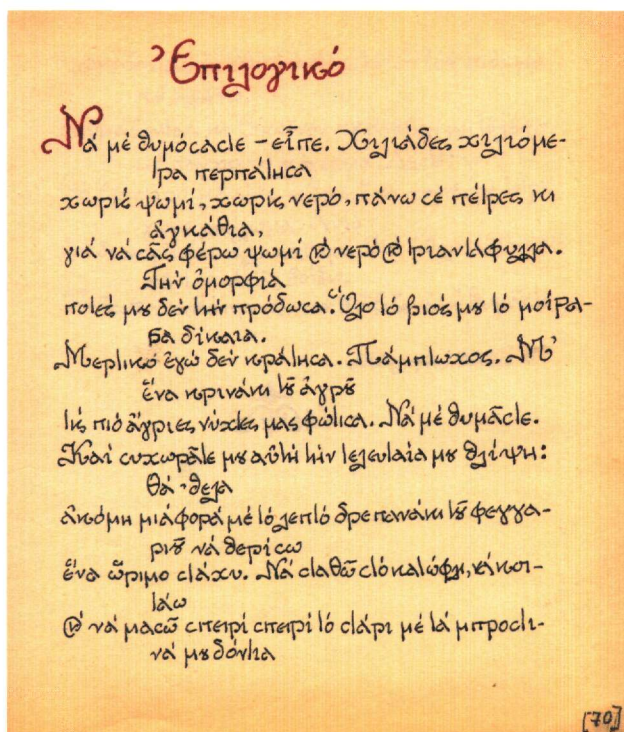
Βαλεντίνη Τσελίκα (υπεύθυνη τμήματος), Μαρία Δημητριάδη, Αλέκος Ζάννας, Βάσω Κομπλάκου, Ρενάτα Μαύρου. Εθελοντές: Ειρήνη Παπαϊωάννου, Ευδοκία Παυλώφ, Αντιγόνη Στυλιανοπούλου, Αλεξάνδρα Αγγελοπούλου, Άσπα Λιάσκα, Κατερίνα Τσαλίκη, Ειρήνη Γαβαλά.

Δωρεές

- Ελευθερία και Γαρυφαλιά Ρίτσου: αρχείο του Γιάννη Ρίτσου (1909-1990)·
- Κωνσταντίνος Λουκάκης: αρχείο της ποιήτριας Όλγας Βότση·
- αδελφή Δωροθέα: φωτογραφία της αδελφής της Ελένης Κάπαρη, η οποία υπήρξε μέλος αντιστασιακής οργάνωσης, καθώς και φωτοτυπίες του προσωπικού της αρχείου·
- Λέλα Αγγελίδη: αρχείο της εμπορικής εταιρείας

Θεοδώρου και Σπυρίδωνος Αγγελίδη (1898-1933)·

- Μιχάλης και Λιάνα Ξυλά: επιστολή του Αντώνη Μπενάκη (1940)·
- Πόλυ Σπανολιού: οθωμανικό έγγραφο (φορολογική δήλωση) του 1910·
- Αργίνη Γούτου: δύο φύλλα εφημερίδων, *Καθημερινή* (του 1936) και *Κήρυκας* (του 1906)·
- Λίξη Καλλιγά: δύο μεγάλα πορτραίτα των βασιλέων Παύλου και Φρειδερίκης·
- Αγγελική Μαγκάκη και Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς: αρχείο Στυλιανού Γονατά (1876-1966)·
- Αλέξανδρος Ζαούσης: μέρος του προσωπικού του αρχείου (παράνομο δελτίο ειδήσεων κατοχής 1943-1944)·
- Μιχαήλ Μελάς: έξι φωτογραφίες από τους Βαλκανικούς πολέμους·
- Ελευθέριος Βενιζέλος: τα κατάλοιπα της μητέρας του, Μαρίας Βενιζέλου·
- Γιώργος Καπελάκης: αρχείο του Αναστάσιου Κεραμι-

Χειρόγραφη σελίδα ποιήματος του Γιάννη Ρίτσου. Δωρεά Ελευθερίας και Γαρυφαλιάς Ρίτσου.

- ανίδη ιδιαίτερου γραμματέα του Ελευθέριου Βενιζέλου·
- Έβη Τουλούπα: έγγραφα από το αρχείο της Σέμνης Καρούζου·
  - Διονύσης Χαριτόπουλος: το αρχείο που είχε συγκροτήσει για τη συγγραφή του έργου του *Άρης ο αρχηγός των ατάκτων*
  - Ιωάννης Μαυρομάτης: οκτώ φωτογραφίες με θέμα

την άφιξη των εξόριστων Ελλήνων στο Αιάκειο της Κορσικής τον Ιούνιο του 1917.

Αγορές

- αρχειακό υλικό από τον συλλέκτη Νικόλαο Πολίτη·
- έγγραφα από το αρχείο Νικόλαου Δημητρακόπουλου·
- αντίγραφα δικαιοπρακτικών εγγράφων από την Καρύταινα (19ος αι.)·
- έγγραφα για την ίδρυση και τη λειτουργία του Μπεννακείου Παιδικού Ασύλου.

Δραστηριότητες – Δημοσιεύσεις

- συνεχίζονται για δεύτερη χρονιά τα μαθήματα τουρκικής γλώσσας και οθωμανικής γραφής, και με τη συνεργασία του τουρκολόγου Mohamed Panachi συνεχίζονται οι μεταφράσεις των οθωμανικών εγγράφων με σκοπό να ακολουθήσει η έκδοσή τους.

Ο Αλέξανδρος Π. Ζάννας:

- συμμετείχε στη Διεθνή Στρογγυλή Τράπεζα που οργανώθηκε από το Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας (παράρτημα των Γενικών Αρχείων του Κράτους) στη Θεσσαλονίκη (12-13 Ιουνίου 2002) με την ανακοίνωση: «Επιλογή και Εκκαθάριση Αρχείων – Μέθοδοι και προβληματισμοί»·
- έδωσε διάλεξη στο Hellenic Centre του Λονδίνου (26 Οκτωβρίου 2002) με τίτλο «The Archive of P. S. Delta: A Testimony of Modern Greek History».

Η Βαλεντίνη Τσελίκα:

- παρουσίασε το φιλμ της κηδείας του Εμμανουήλ Μπενάκη στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών Ελευθέριος Βενιζέλος, στην Κρήτη.

ΤΜΗΜΑ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΑΡΧΕΙΩΝ

Προσωπικό

Φανή Κωνσταντίνου (υπεύθυνη τμήματος), Αρχοντία Αδαμοπούλου, Γεωργία Ιμοιρίδου, Λεωνίδα Κουργιαντάκης, Μαρία Μάττα, Ειρήνη Μπουντούρη, Αλίκη Τσίργιαλου, Όλγα Χαρδαλιά. Εθελοντές: Ντόρα Κατσικάκη, Πόπη Κασσωτάκη, Ρούλα Μιχαηλίδου, Βούλα Ανδρουλιδάκη, Μυρτώ Ηλιάδη-Κούτσικου.

Δωρεές

- Φανή Βαφιαδάκη: αρχείο του Ιωάννη Λάμπρου, που

ανέρχεται σε 30.000 αρνητικά της περιόδου 1942-1980·

- Μαρία-Ρόζα Γεωργιάδη: αρχείο του Κώστα Γ. Γεωργιάδη, που ανέρχεται σε 1.200 γυάλινα αρνητικά της περιόδου 1920-40. Στη δωρεά περιλαμβάνεται και πλήθος φωτογραφικών περιοδικών και βιβλίων της περιόδου·
- Σμαρά Αγιακάτσικα: 12 φωτογραφίες των τελών του 20ού αιώνα με θέμα τα παραδοσιακά επαγγέλματα·
- Ελένη Σαρρή: πέντε φωτογραφικά πορτραίτα μελών της βασιλικής οικογένειας και επώνυμων Αθηναίων της περιόδου του Μεσοπολέμου·

Φωτογραφία του Πέτρου Μπρούσαλη από τη δεκαετία του '60. Από τη δωρεά του ίδιου.

- Μαρίνος Γερουλάνος: φωτογραφία του Νικόλαου Τομπάζη
- Μαρίνα Σακελλαρίου: φωτογραφικό πορτραίτο της Nelly's
- Πέτρος Μπρούσαλης: 1.000 περίπου αρνητικά, διαστάσεων 6 x 6, και 80 φωτογραφίες (πρωτότυπα τυπώματα) μεγάλων διαστάσεων.

Αγορές

- φωτογραφικό πανόραμα της Αθήνας (αποτελούμενο από πέντε κομμάτια) του Baron de Granges που χρονολογείται στο 1865
- 38 στερεοσκοπικές φωτογραφίες των Underwood & Underwood, H. C. White και Keystone View Company
- τέσσερις φωτογραφίες του 19ου αιώνα του Έλληνα φωτογράφου Κωνσταντίνου Αθανασίου με θέμα τις αθηναϊκές αρχαιότητες.

Δημοσιεύσεις

Η Ειρήνη Μπουντούρη έγραψε:

- άρθρο με τίτλο «Ανρί-Πολ Μπουασονά» στο ένθετο *Επτά Ημέρες* της εφημερίδας *Η Καθημερινή* με θέμα: *Μικρασιατική Εκστρατεία, με τον φακό των Ανρί-Πολ Μπουασονά και Αναστασίου Στεφάνου* (8 Σεπτεμβρίου 2002)
- άρθρο με τίτλο «Η εκστρατεία προς την Άγκυρα» στο ένθετο *Επτά Ημέρες* της εφημερίδας *Η Καθημερινή* με θέμα: *Μικρασιατική Εκστρατεία, με τον φακό των Ανρί-Πολ Μπουασονά και Αναστασίου Στεφάνου* (8 Σεπτεμβρίου 2002)
- άρθρο με τίτλο «Φωτογραφικό Αρχείο: 2001-2002. Ένα Δυναμικό Ξεκίνημα» στο ενημερωτικό δελτίο *Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη*.

Ανακοινώσεις σε συνέδρια

- ανακοίνωση της Φανής Κωνσταντίνου με τίτλο «Νέα στοιχεία για το έργο της Βούλας Παπαϊωάννου», στο *Α' Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας* (Κύθηρα, Οκτώβριος 2002)
- ανακοίνωση της Ειρήνης Μπουντούρη με τίτλο «Henri-Paul Boissonnas, φωτογραφίες από την επέλαση της ελληνικής στρατιάς στη Μικρά Ασία: ανάμεσα στο πολεμικό ρεπορτάζ και την ταξιδιωτική φωτογραφία», στο *Α' Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας* (Κύθηρα, Οκτώβριος 2002)
- ανακοίνωση της Αλίκης Τοίργιαλου με τίτλο «Ο William James Stillman και η απεικόνιση της Ακρόπολης των Αθηνών (1870)», στο *Α' Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας* (Κύθηρα, Οκτώβριος 2002).

ΑΡΧΕΙΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ

Προσωπικό

Μαργαρίτα Σάκκα (υπεύθυνη τμήματος), Ελένη Αρβανίτη, Ναταλία Μπούρα.

Λόγω της συνεχούς αύξησης του αρχειακού υλικού και της παρεπόμενης μη επάρκειας του διατιθέμενου χώρου στα γραφεία της οδού Βαλαωρίτου 4 και στο διαμέρισμα της οδού Ιωάννου Γενναδίου 6, τα Αρχεία επεκτάθηκαν κατά το 2002 στο διαμέρισμα της οδού Κολοκοτρώνη 44, ιδιοκτησίας Κωνσταντίνου Λυγίζου.

Κατά το 2002 συνεχίστηκε η συνεργασία με τον ΕΟΤ για τη σταδιακή παραλαβή όλων των μελετών των ξενοδοχείων «Ξενία». Αρχισε η φωτογράφιση της Αθήνας, πρόγραμμα που αρχικά περιλαμβάνει τα κτίρια της δεκαετίας του '30.

Δωρεές

- Αγνή Πικιώνη (ως εκπρόσωπος της οικογένειας Πικιώνη): αρχείο αρχιτεκτονικών σχεδίων του Δημήτρη Πικιώνη·
- Αλέξανδρος Ζάννος: αρχιτεκτονικό αρχείο του ιδίου·
- Απόστολος Αργυριάδης: σχέδιο οικίας Λούντζη στη Ζάκυνθο, 19ος αιώνας·
- Παρασκευή Μήλιου: σχέδιο οικίας Μήλιου, Αθήνα, 1923·
- Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομικού και Οικονομικού Σχεδιασμού: σχέδια αποτύπωσης του Αρσακείου και μετατροπής του σε έδρα του Συμβουλίου της Επικρατείας·
- Διονύσιος Βίτσος: πέντε πολεοδομικές πινακίδες της Ζακύνθου (σε φωτοτυπία)·

- ΕΛΙΑ: αρχείο Αθανάσιου Δεμίρη (πρόσθετα στοιχεία)·
- Κωνσταντίνος Φιλίππου: σπουδαστικές εργασίες και σημειώσεις του ίδιου, από την περίοδο της φοίτησής του στο ΕΜΠ (1943-1948)·
- Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη: σπουδαστικές εργασίες και σημειώσεις της ίδιας, από την περίοδο της φοίτησής της στο ΕΜΠ.

Ανακοινώσεις σε συνέδρια

- ανακοίνωση της Μάρως Καρδαμίτση-Αδάμη με τίτλο «Τα αρχιτεκτονικά αρχεία, το χτες στην υπηρεσία του σήμερα», στο *ΙΕ Συμπόσιο Ιστορίας και Τέχνης, Η επανάληψη του παρελθόντος* (Μονεμβασιά, Ιούλιος 2002)·
- ανακοίνωση της Μαργαρίτας Σάκκα με τίτλο «Η εκκλησία της Αγίας Παρασκευής στο ομώνυμο προάστειο», στο *Η Λαογραφικό Συμπόσιο Ανατολικής Αττικής* (Αυλώνας, Ιούνιος 2002).

Συμμετοχή σε συνέδρια

- συμμετοχή στο 11ο Συνέδριο του ICAM (International Confederation of Architectural Museums) που διοργανώθηκε στη Βιέννη (26-29 Σεπτεμβρίου 2002) με πινακίδα συνοπτικής παρουσίασης του υλικού των Αρχείων και των δραστηριοτήτων τους (εκθέσεων, εκδόσεων κ.λπ).

Συνεργασίες

- ανάληψη συνεργασίας σε μόνιμη βάση με το ελληνικό τμήμα του DOCOMOMO (Documentation and Conservation of buildings, sites and neighbourhoods of the Modern Movement).

ΤΜΗΜΑ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ, ΧΑΡΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΩΝ

Προσωπικό

Φανή-Μαρία Τσιγκάκου (υπεύθυνη τμήματος), Εθελοντές: Άννα Παπαστεργίου, Γρηγόρης Πρεμέτης.

Δωρεές – Κληροδοτήματα

- Γιάννης Μόραλης: ασημένια ταμπακέρα, αποχαιρετιστήριο δώρο των μαθητών του την ημέρα της αποχώρησής του από την ΑΣΚΤ·
- Λίνος Γ. Μπενάκης: δίπλωμα κοινωνικής πρόνοιας σχεδιασμένο από τον Βάσο Φαληρέα, το 1942·

- Κατερίνα Σπετσιέρη-Beschi: σχέδιο του Vincenzo Gajassi, του 1833, με παράσταση Σουλιωτισσών·
- Χρήστος Π. Μοσχανδρέου: ξυλογραφία της Μαίρης Σχοινά, μεταξοτυπία του Πάρη Πρέκα και μία του Σωτήρη Σόρογκα·
- Μάριος Σαββουλίδης: τέσσερις τοιχογραφίες του 19ου αιώνα με απόψεις της Μικράς Ασίας·
- Πία Χατζηνίκου-Αγγελίνη: 42 ζωγραφικές αναπαραστάσεις μινωϊκών και μυκηναϊκών τοιχογραφιών, έργων του ζωγράφου Τζώρτζη Αγγελίνη·

Προσωπογραφία του Αντώνη Μπενάκη από τον Γιάννη Ψυχοπαίδη. Δωρεά του ζωγράφου.

- Γιώργος Μαυροϊδής: πορτραίτο του Αντώνη Μπενάκη, 2002.
- Γιάννης Ψυχοπαίδης: δύο πορτραίτα του Αντώνη Μπενάκη, 2002.
- Λίζα Σανταμούρη: δύο ελαιογραφίες του Επαμεινώνδα Θωμόπουλου και ελαιογραφία άγνωστου Γάλλου ζωγράφου του 19ου αιώνα (κληροδότημα).

Αγορές

– πορτραίτο του Αντώνη Μπενάκη που φιλοτέχνησε ο Σάββας Γεωργιάδης.

Δημοσιεύσεις – Ανακοινώσεις

Η υπεύθυνη του Τμήματος Φανή-Μαρία Τσιγκάκου:
 – παρουσίασε ανακοίνωση με τίτλο «From Hellas to Greece», στο ετήσιο διεθνές συνέδριο που συνδιοργάνωσαν οι εταιρείες The Classical Association και The Classical Association of Scotland στο Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου (Απρίλιος 2002).
 – έδωσε διάλεξη για τους «Φίλους της Γενναδείου Βιβλιοθήκης» με τίτλο «Η Ελλάδα του Edward Lear μέσα από τις συλλογές της Γενναδείου Βιβλιοθήκης» στη Γενναδείο Βιβλιοθήκη (26 Μαΐου 2002).
 – συνέγραψε άρθρο με τίτλο «Athens by Artists Travelers», στο: *Comparable. Comparative History Review* που εκδίδει ο οργανισμός European Council of History Museums (Ιούνιος 2002).

Λοιπές δραστηριότητες

Στις δραστηριότητες του Τμήματος περιλαμβάνεται και η καταγραφή από την εθελόντρια Άννα Παπαστεργίου και η φωτογράφιση από τη Σοφία Κολλάρου της συλλογής χαρακτηριστικών του Ευστάθιου Φινόπουλου.

ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ ΝΙΚΟΥ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ-ΓΚΙΚΑ

Προσωπικό

Ιωάννα Προβίδη (υπεύθυνη τμήματος), Ιωάννα Μωραϊτή, Νίκος Παΐσιος. Επιστημονικός συνεργάτης: Jean-Pierre de Rycke. Εθελοντές: Μαρία Βαλάση, Αλεξάνδρα Ορφανού.

Συνεχίστηκε η καταχώριση σε υπολογιστή των έργων του Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα, ενώ ολοκληρώθηκε και η φωτογράφισή τους. Επίσης, συνεχίστηκε η αναλυτική καταλογράφηση του αρχείου των εγγράφων της δωρεάς Γκίκα, και ξεκίνησε η τοποθέτηση του φωτογραφικού υλικού σε ειδικά διαμορφωμένα κουτιά και θήκες που εξασφαλίζουν τη σωστή συντήρησή τους. Ολοκληρώθηκε η σύνταξη του πρώτου μέρους του συμπληρώμα-

τος της βιβλιογραφίας-εργογραφίας του (1920-1940), ύστερα από τον εντοπισμό νέων στοιχείων σχετικών με δημοσιεύσεις και την καταγραφή άγνωστων και αδημοσίευτων έργων της ίδιας περιόδου. Η εργασία συνεχίζεται για τα χρόνια μετά το 1940. Με στόχο τη συγκέντρωση στοιχείων-μαρτυριών για την προσωπικότητα και το έργο του Γκίκα από φίλους και συνεργάτες του, ξεκίνησε η δημιουργία αρχείου με μαγνητοφωνημένες συνεντεύξεις. Σχετικές συνεντεύξεις παραχωρήθηκαν από τους Patrick-Leigh Fermor, John Craxton, Παναγιώτη Τέτση και Αλέξανδρο Παπαγεωργίου. Όσον αφορά τη συμπλήρωση του καταλόγου των έργων Γκίκα, ύστερα από έρευνα σε μουσεία και ιδιωτικές συλλογές καθώς και σε οίκους δημοπρασιών στην Ελλάδα και

το εξωτερικό, αποκτήθηκαν φωτογραφίες και διαφάνειες από άγνωστα έως τώρα έργα τέχνης, αλλά και αντίγραφα χειρογράφων και αλληλογραφίας.

Αγορά

Ένας σημαντικός πίνακας του Γκίκα αγοράστηκε από το μουσείο σε δημοπρασία ελληνικών έργων του Sotheby's στο Λονδίνο. Πρόκειται για το έργο *Εσωτερικό με καβαλέτο*. Είναι ελαιογραφία σε μουσαμά, υπογεγραμμένη, διαστάσεων 89 x 116 εκ., η οποία χρονολογείται το 1927, κατά τη διάρκεια της διαμονής του ζωγράφου στο Παρίσι, και απεικονίζει το εργαστήρι του στην οδό Denfert Rochereau 40. Ο πίνακας είχε εκτεθεί στη Galerie Percier στο Παρίσι. Τα ίχνη του χάθηκαν

κατά την αναγκαστική εκκένωση του ατελιέ του Γκίκα στη διάρκεια της Γερμανικής κατοχής. Ο επόμενος ιδιοκτήτης του, ο ποιητής Alain Bosquet, τον παραχώρησε ως δάνειο στο Μουσείο Καλών Τεχνών της Carcassonne το 1949, όπου και εκτίθετο για περίπου 40 χρόνια. Ο πίνακας έχει δημοσιευτεί στον κατάλογο της πρόσφατης έκθεσης του Μουσείου Μπενάκη, *Τα εργαστήρια του Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα* (Νοέμβριος 1999).

Δημοσιεύσεις

– J. P. de Rycke, *La correspondance Ghika-Zervos: souvenirs d'une amitié et chronique de la vie artistique parisienne durant l'entre-deux-guerres (1933-1940)*, *Μουσείο Μπενάκη* 1 (2001) 137-48.

ΤΜΗΜΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Προσωπικό

Μαρία Αργυριάδη (υπεύθυνη τμήματος), Δέσποινα Καρακομνηνού. Εθελόντρια: Χαρίκλεια Ιωακείμογλου.

Δωρεές

- Απόστολος Αργυριάδης: χάρτινο θέατρο (el teatro de los niños), ισπανικής κατασκευής, που χρονολογείται γύρω στο 1920*
- Δανάη και Φαίδρα Τσαλαμπαμπούνη: γερμανικό επιτραπέζιο παιχνίδι του 1945*
- Πλάτωνας Μαυρομούστακος: μικρό παιδικό πιστόλι από τσίγκο*
- Απόστολος Αργυριάδης: ξύλινο ζωγραφιστό «πανόραμα» από τη Μακεδονία και ξύλινος κουμπαράς με μορφή λιονταριού από τη δεκαετία του 1920*
- Αναστασία-Πηγή Ιωακείμογλου: κούκλα με πηλίνο κεφάλι και σώμα από ύφασμα, που χρονολογείται γύρω στο 1945-1950*
- Χαρίκλεια Ιωακείμογλου και Αναστασία-Πηγή Ιωακείμογλου: συλλογή παιδικών ρούχων και παιχνιδιών*
- Λίλη Βενιζέλου: άλογο που ήταν δώρο γενεθλίων του Ελευθέριου Κ. Βενιζέλου προς τον αγαπημένο του εγγονό Λευτέρη Βενιζέλο το 1927*
- Χριστίνα Hager: πέντε κούκλες με ελληνικές φορεσιές που χρονολογούνται μεταξύ 1950 και 1970*
- Αναστάσιος Φούκας, στη μνήμη της συζύγου του Έλσας: υφασμάτινη Boudoir doll από την Ιταλία, που χρονολογείται γύρω στο 1930 και κούκλα-μωρό από

Το άλογο που χάρισε ο Ελευθέριος Βενιζέλος στον ονυνομάτο εγγονό του για τα γενέθλιά του. Δωρεά Λίλης Βενιζέλου (φωτ.: Σπ. Δεληβορριάς).

πλαστικό του 1950*

- Διονυσία Καραβαγγέλη: συλλογή βαπτιστικών ρούχων που χρονολογούνται μεταξύ 1925 και 1960*
- Ειρήνη και Μαρία Μαρκουίζου, στη μνήμη της αδελφής τους Ζωής: συλλογή από παιδικά ρούχα κοριτσιού, διάφορα σχολικά είδη και γύρω στις 50 ζωγραφίες που χρονολογούνται στα μέσα του 20ού αιώνα*

- Χαρίκλεια Ιωακείμογλου: τρεις γκραβούρες από αγγλικό παιδικό βιβλίο του 1920, 10 ζωγραφίες του 1950, και έξι ξενόγλωσσα βιβλία της δεκαετίας του 1940*
- Μάνια Τεχριτζόγλου: τσίγκινο μπάνιο, ζυγαριά μωρού, καρότσι κούκλας και ράγες τρένου της δεκαετίας του 1950*
- Αλίκη Σαραντοπούλου: κουτί με σιδηροτροχιές, ατμομηχανή και βαγόνια τρένου της γερμανικής εταιρείας Märklin των αρχών του 20ού αιώνα, καλαθάκι εκδρομής και κουτί της Shirley Temple σε χάρτινη κούκλα*
- Αναστάσιος Φούκας: τσίγκινο καρουσέλ *Corsa Dei Cavalli*, ιταλικής κατασκευής του 1925*
- Τατιάνα Ραϊση-Βολανάκη: ξύλινο παιδικό σαλόνι art nouveau από τη Βιέννη του 1899*
- Ροσέττα Παπαγιάννη: μωρουδιακή θήκη που χρονολογείται στα τέλη του 19ου αιώνα*

- Μαίρη Βρυάκου: φιγούρες ινδονησιακού κουκλοθεάτρου, μαριονέτα (πιθανότατα Μεξικάνος), φιγούρες κουκλοθεάτρου, ξύλινη μαριονέτα πολεμιστή από τη Σικελία, τρεις χάρτινες, δύο μπρούντζινες μάσκες και μία από το Equador, ξύλινες μάσκες από την Αφρική, 26 μάσκες από διάφορα κράτη, δύο προσωπεία, κούκλα από το Νεπάλ, κούκλα από την Ινδία, φιγούρα θεάτρου σκιών «Γκαρούντα», φιγούρα θεάτρου σκιών «Κινέζος Μανδαρίνος», κεφάλι δράκου από κεντημένο ύφασμα (Κίνα), κεφάλι δράκου από papier mâché (Κίνα).

Συνέδρια

- συμμετοχή με τίτλο «Επιτραπέζια Παιχνίδια», σε συνέδριο του *International Colloquium, Board Games in Academia V* (Πανεπιστήμιο Βαρκελώνης Ramon Llull, 21-25 Απριλίου 2002).

ΤΜΗΜΑ ΙΣΛΑΜΙΚΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ

Προσωπικό

Άννα Μπαλλιάν (υπεύθυνη συλλογής), Άννα Μυτιληναίου, Μίνα Μωραϊτου. Επιστημονική συνεργάτης: Μύρτα Περράκη.

Η δραστηριότητα του Τμήματος επικεντρώθηκε στην προετοιμασία της επανέκθεσης της συλλογής που προγραμματίζεται για το 2004 στο νέο Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης, στον Κεραμεικό. Με βάση την κατάσταση του υλικού σε τέσσερις χρονολογικές ενότητες συνεχίζεται η επιλογή, η συντήρηση, η φωτογράφιση, η ψηφιοποίηση, η αποδελτίωση και η τεκμηρίωση των αντικειμένων και των έργων που θα εκτεθούν. Παράλληλα, καταβάλλεται προσπάθεια να συμπληρωθούν τα κενά της συλλογής από συνεργασίες και ανταλλαγές με άλλα μουσειακά ιδρύματα και συλλογές αλλά και με αγορές.

Πρόσφατα, η Ισλαμική Συλλογή του μουσείου εμπλουτίστηκε με ένα έργο τέχνης, προσφορά ανώνυμου δωρητή, από δημοπρασία του οίκου Christies του Λονδίνου, το οποίο θα αποτελέσει ένα από τα πιο επιβλητικά αντικείμενα στις αίθουσες του μελλοντικού Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης. Πρόκειται για ένα λίθινο *mihrab*, το κεντρικό δηλαδή σημείο του τζαμιού που δείχνει την κατεύθυνση της Μέκκας, προς την οποία κάθε Μου-

σουλμάνος στρέφεται την ώρα της προσευχής. Η διάταξη της διακόσμησης με τις δύο αφίδες, την κρεμαστή καντήλα στο κέντρο και την κουφική επιγραφή, είναι χαρακτηριστικά της ιρανικής τέχνης του 12ου αιώνα. Παράλληλα παραδείγματα απαντούν σε λίθινα, κεραμικά και γύσινα *mihrab* ή επιτύμβιες στήλες της εποχής αυτής. Αυτό το *mihrab* αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα αντικείμενα της ισλαμικής συλλογής, τόσο λόγω της καλλιτεχνικής αξίας του, όσο και της προέλευσής του, καθώς η ιρανική τέχνη της εποχής αυτής δεν αντιπροσωπεύεται ικανοποιητικά.

Κατά τη διάρκεια του 2002 ολοκληρώθηκε η προετοιμασία του ευρωπαϊκού προγράμματος e-Islam (Take up Actions της Action Line III.1.5 του 5ου Κοινοτικού Πλαίσιου της Ε.Ε. για την Έρευνα και Ανάπτυξη). Πρόκειται για ένα CD-Rom που παρουσιάζει την ιστορία της ισλαμικής τέχνης από 150 αντικείμενα της Ισλαμικής Συλλογής του μουσείου, καθώς και πληροφορίες για το νέο μουσείο. Το μοντέλο παρουσιάστηκε στη συνάντηση EVA 2002 Electroning Imaging and the Visual Arts στη Φλωρεντία τον Μάρτιο του 2002 καθώς και σε άλλες ευρωπαϊκές διοργανώσεις. Από τα τέλη του 2002 άρχισε η οργάνωση για τη μετατροπή της εφαρμογής σε εμπορική παραγωγή.

Λίθινο *mihrab* του 12ου αιώνα, αγορά από τον οίκο δημοπρασιών Christies.

ΤΜΗΜΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΡΓΩΝ ΤΕΧΝΗΣ

Προσωπικό

Στέργιος Στασινόπουλος (υπεύθυνος τμήματος), Βασίλης Αργυράτος, Αδαμαντία Αντωνίου (συμβασιούχος συντηρήτρια του ευρωπαϊκού προγράμματος Stage), Ειρήνη Βλαχοδήμου, Χρυσούλα Βουρβοπούλου, Ελένη Βρανοπούλου, Χριστίνα Γιαννοπούλου, Ελευθερία Γκούφα, Χάρης Γραμματικός, Μυρτώ Δεληβορριά, Δημήτρης Δούμας, Μαρία-Αχτίδα Ζαχαριά, Ολυμπία Θεοφανοπούλου, Αλεξάνδρα Καλλιγά, Γεωργία Καρύδη, Ναούμ Κοκκαλάς, Σοφία Κολλάρου, Βασιλική Κονταράκη, Δέσποινα Κοτζαμάνη, Καλυψώ Μιλάνου, Σωτήρης Μπεκιάρης, Βασιλική Νικολοπούλου, Anastasia Ozoline, Κλειώ Παπάζογλου, Βασίλης Πασχάλης, Δημοσθένης Πιμπλής, Άννα-Αρριέτα Ρεβίθη, Βιργινία Ρωμάνου, Νικόλαος Συμυρνάκης, Φλώρα Στεφάνου, Σοφία Τσουρινάκη, Σοφία Τσοσίου, Ελένη-Βερόνικα Φαρμακαλίδου, Ευαγγελία Φωκά, Κατερίνα Χαροκόπου (συμβασιούχος συντηρήτρια του ευρωπαϊκού προγράμματος Stage), Αργυρώ Χιλιαδάκη, Ελένη Ψάλτη. Εθελοντές: Αγγελική Θεολόγου-Μαυρίδου, Μαργαρίτα Γιαννακοπούλου, Αντωνία Ηλιοπούλου. Πρακτική άσκηση: Alicia Garsia Garsia, Χριστίνα Γιαννοπούλου.

Εκτός από της συνεχείς και χρονοβόρες εργασίες συντήρησης που αφορούν τα εκθέματα του μουσείου, και κυρίως των εκθεμάτων του υπό ανέγερση Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης στον Κεραμεικό και των έργων που παρουσιάστηκαν στις περιοδικές εκθέσεις, το Τμήμα ασχολήθηκε με τη συντήρηση έργων άλλων φορέων ή ιδιωτών. Συγκεκριμένα:

- στο Τμήμα Ξύλου συντηρήθηκαν πέντε τμήματα κρεβατιών με γραπτή διακόσμηση από ομάδα συντηρητών του εργαστηρίου σε χώρο του Λαογραφικού Μουσείου Ρόδου, 32 εικόνες από τη Συλλογή του Ιδρύματος Αβέρωφ, 12 έργα της Παρακαταθήκης Βελλίνη στη Σύρο·
- στο Τμήμα Χαρτιού συντηρήθηκαν έργα των ιδρυμάτων: Ίδρυμα Γιάννη Τσαρούχη, Πινακοθήκη Δήμου Αθηναίων, Βρετανική Αρχαιολογική Σχολή, Βιβλιοθήκη Κοραή, Μονή Τοπλού, Ναυτικό Μουσείο Ύδρας, Μουσείο Παύλου και Αλεξάνδρας Κανελλοπούλου.

Ερευνητικά προγράμματα – Λοιπές δραστηριότητες – συνεχίστηκε η εφαρμογή του προγράμματος Holauthentic, το οποίο στοχεύει στη διαφύλαξη των μουσειακών έργων από την αντικατάστασή τους με πλαστά (βλ. *Μουσείο Μπενάκη* 1 [2001] 200)·

– στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος Jewelled το Τμήμα ασχολήθηκε με τον συντονισμό και την ολοκλήρωση των εργασιών που αφορούσαν το τέταρτο “πακέτο” εργασίας-WP4 (επεξεργασία και διόρθωση των δεδομένων των αντικειμένων που καταγράφηκαν, καθώς και την ανάδειξη των εργασιών με τη δημιουργία ενός δικτυακού τόπου). Στο πλαίσιο του προγράμματος η Δέσποινα Κοτζαμάνη συμμετείχε στην έρευνα του Μ. Ιωαννίδη από την Κύπρο με τίτλο «Jewellery from Cyprus», τα αποτελέσματα της οποίας ανακοινώθηκαν σε συνέδριο στο Αμμάν τον Αύγουστο του 2002. Η έρευνα αφορούσε τη μελέτη δύο κυπριακών κοσμημάτων από τη συλλογή του Μουσείου Μπενάκη, στα οποία εφαρμόστηκαν διάφορες μέθοδοι ανάλυσης της τεχνικής και της σύστασής τους. Με την ολοκλήρωση του προγράμματος διοργανώθηκε έκθεση με θέμα τις τεχνικές κατασκευής των κοσμημάτων από τον 7ο έως τον 1ο αι. π.Χ.·

– συμμετοχή με υποτροφία της Αργυρώς Χιλιαδάκη στο ετήσιο πρόγραμμα συντήρησης χαρτιού του Ιδρύματος Getty Trust στην Εθνική Βιβλιοθήκη της Νέας Ζηλανδίας.

Δημοσιεύσεις

Η Σοφία Τσουρινάκη:

- έγραψε άρθρο με τίτλο «Ένας Παιδικός Χιτώνας στην Κοπτική Συλλογή του Μουσείου Μπενάκη», *Αρχαιολογία* 83 (2002)·
- έγραψε άρθρο με τίτλο «Διαπλοκαί εμ Πλασίω, ή η Τεχνική του Sprangning. Από τους ελληνικούς κερκύφαλους στους μάλλινους κεφαλόδεσμους της Αιγύπτου», *Αρχαιολογία* 84 (2002)·
- συμμετείχε με την ανακοίνωση «Late Antique Textiles from the Benaki Museum with Mythological and Bucolic Iconography: Dionysiac Images», στο *Η' Ετήσιο Συνέδριο Ευρωπαϊκών Αρχαιολογικών* (Θεσσαλονίκη 20-24 Σεπτεμβρίου 2002).

ΤΜΗΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Προσωπικό

Ιφιγένεια Διονυσιάδου (Τομέας Τεκμηρίωσης), *Ζωή Μεταξιώτου* (Τομέας Συστημάτων), Μαρία Γκίκα, Μαρία Θρουβάλα, Χρήστος Κασιμάτης, Χρυσάνθη Κοντάκη, Νικολέττα Μέντη. Εθελοντές: Αγγελική Αρφαρά, Άννα Βλαχοδήμου, Καλλιάνθη Ζάμπου.

Δραστηριότητες

– ολοκληρώθηκε η παραγωγή του πρώτου DVD-ROM τίτλου ελληνικού μουσείου, *Η Ελλάδα του Μουσείου Μπενάκη* και διατέθηκε προς πώληση τον Δεκέμβριο (ISBN 960-03-3081-6). Για την ολοκλήρωσή του πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες:

α. ολοκλήρωση και τελική τεχνική επεξεργασία όλων των βίντεο σε συνεργασία με τον γραφίστα Β. Σαρακηνό. Σχεδιασμός και υλοποίηση της «Βοήθειας» και της «Πλοήγησης» της εφαρμογής. Βελτίωση και αναθεώρηση στον σχεδιασμό και τα κριτήρια του «Ευρετηρίου». Επισταμένος έλεγχος, δοκιμή και αξιολόγηση του συνόλου της εφαρμογής από τρεις διαδοχικές πειραματικές εκδόσεις που παραδόθηκαν από τις εκδόσεις Καστανιώτη

β. πρώτη δημόσια παρουσίαση του DVD-ROM στις εκδηλώσεις του Μουσείου για τον εορτασμό της Διεθνούς Ημέρας Μουσείων και παραγωγή διαφημιστικού φυλλαδίου σε συνεργασία με τις Εκδόσεις Καστανιώτη

γ. γραφική επεξεργασία και διορθώσεις του συνόλου των οθονών με σκοπό την καλύτερη ποιότητα στην εμφάνισή τους και τη βελτίωση των περιεχομένων τους. Συγγραφή του κειμένου για το φυλλάδιο που θα συνοδεύει το DVD-ROM και των κειμένων της οθόνης «Συντελεστές» της εφαρμογής

δ. τελικός έλεγχος της λειτουργίας του πρωτοτύπου (μήτρα αναπαραγωγής) σε διάφορα λειτουργικά συστήματα. Επιμέλεια συσκευασίας, ενημερωτικού φυλλαδίου και εξωφύλλου, ετοιμασία δελτίου τύπου και συντονισμός για τη δημόσια παρουσίαση του προϊόντος, σε συνεργασία με τις εκδόσεις Καστανιώτη.

– για το δικτυακό τόπο του μουσείου:

α. αναβάθμιση σε Active Server Pages (asp μορφή) των δυναμικών ιστοσελίδων του δικτυακού τόπου του μουσείου σε συνεργασία με την Internet Ελλάς ΑΕ

β. διαρκής ενημέρωση των ιστοσελίδων για τις νέες

δραστηριότητες του μουσείου: 30 εκθέσεις, 13 εκδόσεις, δραστηριότητες του Τμήματος των Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων και των Φίλων του Μουσείου Μπενάκη. Η εργασία περιλαμβάνει τη συλλογή στοιχείων, την επιμέλεια του υλικού και την τεχνική υλοποίηση

γ. οργάνωση πανοραμικής φωτογράφισης του 25% των αιθουσών του κεντρικού κτιρίου από τον φωτογράφο Τ. Ζερδεβά για τον εμπλουτισμό των ιστοσελίδων της εικονικής *Επίσκεψης στο Μουσείο*

δ. αναβάθμιση του σχεδιασμού παρουσίασης των *Νέων του Μουσείου* και υλοποίησή της

ε. για την προετοιμασία της υπηρεσίας online πωλήσεων από το Πωλητήριο, πραγματοποιήθηκε ενημέρωση της βάσης δεδομένων των αντικειμένων, νέα κατηγοριοποίηση και οργάνωση της ψηφιακής φωτογράφισής τους.

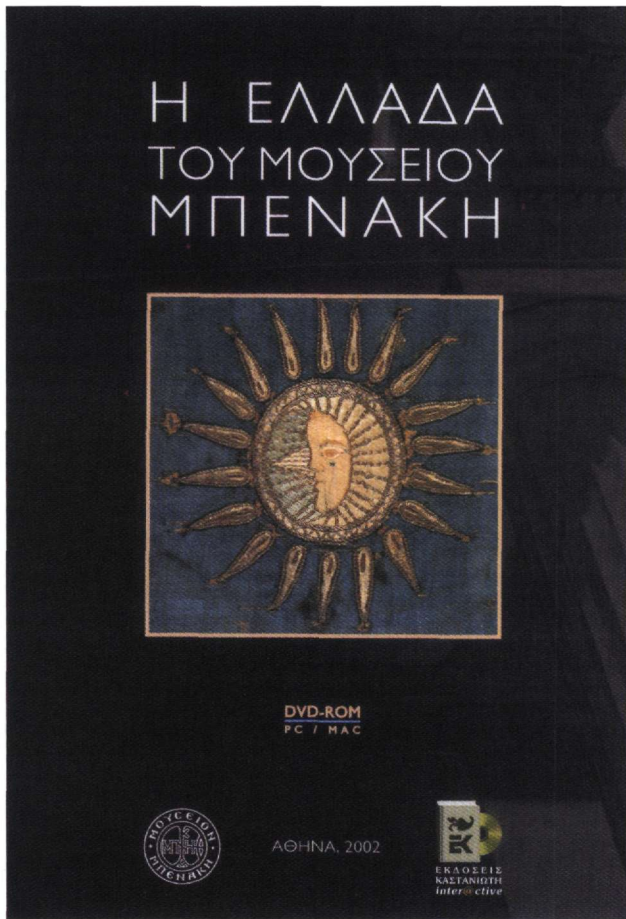
Συνολικά δημιουργήθηκαν 30 νέες ιστοσελίδες και ενημερώθηκαν 250.

– στον τομέα της τεκμηρίωσης πραγματοποιήθηκαν οι παρακάτω εργασίες:

α. ολοκληρώθηκε η ηλεκτρονική τεκμηρίωση των 5.000 αντικειμένων του Μητρώου Ενδυμασιών, με πηγές το χειρόγραφο Μητρώο Ενδυμασιών και τα δελτία φορεσιών του Τμήματος Νεοελληνικού Πολιτισμού και Τέχνης. Έγινε επεξεργασία της βάσης δεδομένων ανά πεδίο για τη διευκόλυνση των αναζητήσεων. Εισήχθησαν στη βάση δεδομένων οι 2.050 περιγραφές των ενδυμάτων οι οποίες ήταν καταγεγραμμένες στα χειρόγραφα δελτία φορεσιών. Έπεται η συνολική αντιπαραβολή πηγών μεταξύ Μητρώου και δελτίων φορεσιών

β. ολοκληρώθηκε η ενημέρωση της βάσης δεδομένων με τα 2.050 κοσμήματα του Μητρώου Ελληνικών Κοσμημάτων με αντιπαραβολή πηγών του Μητρώου, των δελτίων και των δελτίων φορεσιών

γ. διαμορφώθηκε λίστα δωρητών-χορηγών του Μουσείου Μπενάκη με την ολοκλήρωση της βάσης δεδομένων καταγραφής των δωρητών αντικειμένων του μουσείου, τον έλεγχο των ονομάτων σε αντιπαραβολή με το χειρόγραφο Μητρώο Δωρητών και την ενημέρωση με τα ονόματα δωρητών-χορηγών του τελευταίου έτους. Έγινε συμπλήρωση ονομάτων από τα αρχεία του Νομικού Τμήματος και του Λογιστηρίου και σε συνεργασία με τον πρόεδρο της Διοικητικής Επιτροπής του μουσείου.

Η Ελλάδα του Μουσείου Μπενάκη: ο πρώτος DVD-ROM τίτλος ελληνικού μουσείου.

*Η οθόνη αναζήτησης αντικειμένων από το DVD-ROM *Η Ελλάδα του Μουσείου Μπενάκη*.*

Καταγράφηκε στο ηλεκτρονικό αρχείο Δωρεών το περιεχόμενο αρκετών δωρεών και χορηγιών και κληροδοτημάτων*

δ. ξεκίνησε η καταγραφή των δελτιοθηκών του Τμήματος Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Τέχνης, με σκοπό να ενταχτούν τα αντικείμενα του Γενικού Ευρετηρίου του μουσείου στη συλλογή στην οποία ανήκουν και να καταγραφεί η θέση του χειρόγραφου δελτίου τους. Επιπρόσθετα, εντάχτηκαν στο αρχείο καταγραφής του Τμήματος τα 134 αρχαία κοσμημάτα που δεν είχαν καταγραφεί το 1993 λόγω της συμμετοχής τους στην έκθεση *Gold of Greece**

ε. ξεκίνησε η ψηφιοποίηση του συνόλου των διαφανειών που διαθέτει το μουσείο από αντικείμενα των συλλογών του. Ψηφιοποιήθηκαν 530 διαφάνειες κεντημάτων, κοσμημάτων, ενδυμασιών και χαρακτηριστικών. Επιπρόσθετα, ενημερώθηκε το αρχείο ψηφιοποιημένων εικόνων του μουσείου με 3.200 νέες εγγραφές ψηφιοποιήσεων. Έγιναν σε πολλές περιπτώσεις αναζητήσιμες ψηφιακών εικόνων, συγκέντρωση και εκτύπωσή τους ή αντιγραφή τους σε οπτικούς δίσκους, με σκοπό τη διευκόλυνση της εργασίας των επιμελητών και της γραμματείας*

στ. συγκεντρώθηκαν και επεξεργάστηκαν όλα τα αρχεία καταγραφής των επεξηγηματικών κειμένων της μόνιμης έκθεσης του μουσείου. Με βάση την παραπάνω εργασία ξεκίνησε η ταύτιση των επεξηγηματικών κειμένων με τους αριθμούς ταυτότητας των αντικειμένων της έκθεσης, με σκοπό την ηλεκτρονική καταγραφή της θέσης όλων των εκθεμάτων του μουσείου.

– για την υποστήριξη των άλλων τμημάτων του μουσείου πραγματοποιήθηκαν:

α. ψηφιακή φωτογράφιση 650 αντικειμένων, τα οποία επιλέχτηκαν από τους επιμελητές για να περιληφτούν σε μελλοντική έκθεση. Οι εικόνες δέχτηκαν την απαραίτητη επεξεργασία για να χρησιμοποιηθούν στο σύστημα διαχείρισης βάσης δεδομένων που θα υποστηρίζει την οργάνωση της παραπάνω έκθεσης. Έγινε προετοιμασία του φακέλου παρουσίασης των επιλεγμένων αντικειμένων*

β. Τμήμα Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης: έλεγχος, διορθώσεις, ομοιογενοποίηση ορολογίας και πρόσθεση πεδίων στη βάση δεδομένων καταγραφής της Βυζαντινής Συλλογής, με σκοπό την προετοιμασία της για την καταγραφή της αποθηκευτικής θέσης των αντικειμένων από το Τμήμα*

γ. Συλλογή αντιβόλων - Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων: αναβάθμιση συστήματος τεκμηρίωσης και προσάρτηση μηχανισμού τεκμηρίωσης του φωτογραφικού υλικού που αναφέρεται στα αντίστοιχα αντικείμενα·

δ. Συλλογή Ταμάτων - Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Λαϊκής Τέχνης: ανάλυση απαιτήσεων, σχεδιασμός και ανάπτυξη συστήματος δίγλωσσης βάσης δεδομένων για τη μελέτη της συλλογής·

ε. Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων: έρευνα, αναζητήσεις και εκτυπώσεις στοιχείων από τη βάση δεδομένων της συλλογής με σκοπό τον εντοπισμό των έργων Ιταλών καλλιτεχνών που διαθέτει το μουσείο·

στ. Τμήμα Ισλαμικής Τέχνης: ανάπτυξη συστήματος τεκμηρίωσης της τεχνικής μελέτης των υφασμάτων της Τμήματος, το οποίο υποστηρίζει την καταγραφή για 12 ενδεικτικούς τύπους υφάσματος·

ζ. Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα: αναβάθμιση και παράδοση του συστήματος τεκμηρίωσης, στο οποίο θα καταγράφονται τα έργα του Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα και το φωτογραφικό υλικό που αναφέρεται σε αυτά. Έρευνα και συγκέντρωση όλων των ψηφιακών εικόνων από τα έργα και το φωτογραφικό υλικό του καλλιτέχνη που διαθέτει το μουσείο (174 εικόνες). Έπεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ευέλικτης μεθόδου αναζήτησης με συνδυασμούς κριτηρίων·

η. Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων: έρευνα στην ελληνική αγορά για πληροφορικά συστήματα αρχείων –ειδικά φωτογραφικών–, καθώς και για την ανάθεση της ψηφιοποίησης των φωτογραφιών του Τμήματος σε εξωτερικό συνεργάτη. Ανάλυση αναγκών και εξέταση των δυνατοτήτων του κάθε συστήματος για την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις του μουσείου. Μελέτη των προτάσεων για την ψηφιοποίηση του υλικού και για την υλοποίηση συστήματος τεκμηρίωσης του αρχείου του·

θ. Τμήμα Συντήρησης Υφάσματος: αναβάθμιση συστήματος τεκμηρίωσης και προσάρτηση μηχανισμού τεκμηρίωσης του φωτογραφικού υλικού που αναφέρεται στα αντίστοιχα αντικείμενα·

ι. προετοιμασία περιοδικών εκθέσεων: ανάπτυξη και αναβάθμιση συστημάτων βάσεων δεδομένων για την υποστήριξη μελλοντικών εκθέσεων·

ια. υποστήριξη σε θέματα προβολής των δραστηριοτήτων του μουσείου με προετοιμασία οπτικού και έντυπου υλικού καθώς και παραγωγή οπτικών δίσκων·

ιβ. συμμετοχή στο πρόγραμμα του εορτασμού της Ημέρας Μουσείων με παρουσίαση των δραστηριοτήτων του Τμήματος, παραγωγή πληροφοριακών εντύπων και αφίσας, και τεχνική υποστήριξη όλων των ηλεκτρονικών επικοινωνιακών μέσων που λειτούργησαν κατά την εκδήλωση.

– τεχνικές εργασίες:

α. προμήθεια και εγκατάσταση 13 νέων σταθμών εργασίας και αναβάθμιση έξι προϋπαρχόντων·

β. επέκταση του εσωτερικού δικτύου των υπολογιστών του μουσείου·

γ. αντικατάσταση και αναβάθμιση του συστήματος διανομής ηλεκτρονικής αλληλογραφίας·

δ. προμήθεια και εγκατάσταση εξοπλισμού για τη δικτύωση της Συλλογής Ευστάθιου Φινόπουλου με τη Βιβλιοθήκη του μουσείου·

ε. αντικατάσταση και αναβάθμιση των κατανεμητών οπτικής ίνας που χρησιμοποιούνται από το δίκτυο υπολογιστών του μουσείου σε συνεργασία με την ΕΛΕΚΤΡΟΜΕΚ Α.Ε.

Συμμετοχή του μουσείου σε εθνικά, ευρωπαϊκά και άλλα προγράμματα συνεργασίας

– μελέτη προτάσεων συμμετοχής του μουσείου στο εθνικό πρόγραμμα *Πολιτισμός 2000-2006*, τα προγράμματα της ΓΓΕΤ *ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ-E learning και E content (υποπρόγραμμα ΥΠΠΟ)*, *ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ*, το πρόγραμμα του ΥΠΠΟ για την υποστήριξη ατόμων με ειδικές ανάγκες σε μουσεία και εκθεσιακούς χώρους και τα ευρωπαϊκά προγράμματα IIT-Culture, Edulab, Musa, E-Museum, Jewelmed II, Aqua, VI-Jet, E-Content, ΕΠΕΑΕΚ II, Culture 2002-2006, Europe Aid 2002-2003, Expressions of Interest under IST, Lab and Future (Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων & Τμήμα Βυζαντινής Τέχνης), ΑΕΡΑ, ARRHM, CYBER MUSEUM, ENVIRONART (Τμήμα Συντήρησης), CULTIVATE·

– συμμετοχή στις διαπραγματεύσεις υποβολής προτάσεων για τα ευρωπαϊκά προγράμματα Κοινωνία της Πληροφορίας 1.3, Stage Project·

– συντονισμός και τελική ευθύνη για την υποβολή πρότασης συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Princeton και προτάσεων συμμετοχής στα ευρωπαϊκά προγράμματα: Regnet (Διεύθυνση Μουσείου), Faiths (Τμήμα

Συντήρησης), Glass for Artwork Protection (Τμήμα Συντήρησης), Cyber Museum (Τμήμα Συντήρησης)·

– παρακολούθηση, ενεργή συμμετοχή και πλήρης οικονομική και επικοινωνιακή διαχείριση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων Holocaustic και Jeweled για το Τμήμα Συντήρησης·

– ολοκλήρωση του ευρωπαϊκού προγράμματος Ανθρώπινο Δίκτυο Πολιτισμικής Πληροφορικής·

– διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία πλαισίου συνεργασίας με το Πανεπιστήμιο Hashemite της Ιορδανίας.

Επισκέπτες

– μεταπτυχιακό τμήμα κατεύθυνσης Μουσειολογίας του τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου·

– το Τμήμα παρείχε ενημέρωση και συμβουλευτικές υπηρεσίες στους παρακάτω φορείς που απευθύνθηκαν σε αυτό: Μουσείο Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή (Ανδρος), Κρατικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Θεσσαλονίκη), Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, Ιστορικό Αρχείο Εθνικής Τραπέζης·

– συνεργασία με το Τμήμα Πληροφορικών Συστημάτων του Πανεπιστημίου της Γενεύης για την πειραματική χρήση εφαρμογής σχετικής με καταγραφή πολιτισμικών δεδομένων·

– μεμονωμένοι προπτυχιακοί και μεταπτυχιακοί φοιτητές από διάφορα πανεπιστήμια της Ελλάδας και του εξωτερικού, οι οποίοι ειδικεύονται σε θέματα τεκμηρίωσης και χρήσης νέων τεχνολογιών σε πολιτιστικούς οργανισμούς.

ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Προσωπικό

Νίκη Ψαρράκη-Μπελεσιώτη (υπεύθυνη τμήματος), Μαρία-Χριστίνα Δεστούνη-Γιαννουλάτου, Μαρία Ζαμενοπούλου, Μαρία Καρβουνάκη-Βαποράκη, Χαρούλα Χατζηνικολάου. Εθελοντές: Αθηνά Τρύφων, Εύη Γεωργίλη, Μαριάννα Κατηφόρη, Έμμα Courtaigne, Βαρβάρα Μπελεσιώτη, Γιώργος Μπελεσιώτης.

Το Τμήμα και αυτή τη χρονιά ανέλαβε πλήθος δραστηριοτήτων, όπως την οργάνωση και την παρουσίαση προγραμμάτων για σχολικές ομάδες και μεμονωμένα παιδιά, τη διεξαγωγή σεμιναρίων για ενηλίκους, τη συνεργασία με φορείς και εκπαιδευτικούς, την ενεργό συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες, την παραγωγή εκπαιδευτικού υλικού, τη λειτουργία εργαστηρίων κ.ά.

Προγράμματα για σχολικές ομάδες

Από την 15η Οκτωβρίου του 2001 λειτούργησαν στις μόνιμες συλλογές του Μουσείου Μπενάκη εκπαιδευτικά προγράμματα. Με βάση το περιεχόμενο των συλλογών, ορίστηκαν και πάλι πέντε θεματικές ενότητες: *Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Τέχνη, Βυζαντινή και Μεταβυζαντινή, Νεοελληνική, Νεότερα Χρόνια, Ζωγραφική και Χαρακτικά*. Το ημερολόγιο για τον προγραμματισμό των επισκέψεων λειτούργησε δύο φορές μέσα στο χρόνο: τη 15η Σεπτεμβρίου και τη 15η Ιανουαρίου, ενώ κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς κρατήθηκε λίστα ανα-

μόνης για τη συμπλήρωση των πιθανών ακυρώσεων.

Δανειστικό υλικό προετοιμασίας με διαφάνειες, επεξηγηματικά κείμενα και έντυπο με πληροφορίες, αποστέλλόταν στα σχολεία 15 μέρες πριν από την επίσκεψη.

Εφαρμόστηκαν δύο τρόποι επισκέψεων: τα εκπαιδευτικά προγράμματα και οι εκπαιδευτικές επισκέψεις. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα παρουσιάζονταν από το ίδιο το Τμήμα και πραγματοποιούνταν Δευτέρα, Τετάρτη, Πέμπτη, Παρασκευή, 9.30-11.15 π.μ. Ο τρόπος παρουσίασης των προγραμμάτων ήταν προσαρμοσμένος στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ηλικίας κάθε ομάδας. Στα παιδιά της προσχολικής και πρώιμης σχολικής ηλικίας, η κίνηση γινόταν μόνο στη Νεοελληνική Συλλογή –υλικό που ταιριάζει σε αυτήν την ηλικία– και είχε ως κεντρικό άξονα μια ιστορία σχετική με τον Αντώνη Μπενάκη και τη Νεοελληνική Συλλογή του μουσείου. Η παρουσίαση συμπληρωνόταν στο εργαστήριο του Τμήματος, με χειροτεχνικές δραστηριότητες, που βασιζόνταν στις εικαστικές προτάσεις της Νίκας Νικολοπούλου.

Στα μεγαλύτερα παιδιά και τους μαθητές του Γυμνασίου, το πρόγραμμα περιλάμβανε διάλογο, περιήγηση στις αίθουσες και γνωριμία με την εποχή και τις συνθήκες που δημιούργησαν τα αντικείμενα της συλλογής, πάντοτε με την ενεργό συμμετοχή των μαθητών. Ακολουθώντας τη μέθοδο της “αυτοανακάλυψης”, η παρουσίαση συμπληρωνόταν με εκπαιδευτικά

Στιγμιότυπο από το εργαστήριο «χαρταετοί στην Αθήνα» (φωτ.: Κ. Κ. Μανώλης).

φυλλάδια που οι μαθητές καλούνταν να συμπληρώσουν μέσα στο μουσείο ή με δημιουργική απασχόληση στο εργαστήριο του Τμήματος. Στις τάξεις του Λυκείου δινόταν ιδιαίτερη βαρύτητα σε θέματα μουσειολογικά, ενώ η γνωριμία με τη συλλογή γινόταν με επιλεκτική παρουσίαση των αντικειμένων.

Πραγματοποιούνταν εβδομαδιαία 11 προγράμματα, και σε αυτά δεν μπορούσαν να συμμετάσχουν από κάθε σχολείο περισσότερες από τέσσερις ομάδες. Στις δηλώσεις συμμετοχής κρατήθηκε σειρά προτεραιότητας, με μοναδική εξαίρεση τα άτομα με ειδικές ανάγκες.

Στις επόμενες ζώνες (11.30-13.00, 13.30-15.00, 15.30-17.00) υπήρχε η δυνατότητα οι εκπαιδευτικοί να πραγματοποιήσουν επίσκεψη με δική τους ευθύνη σε μία από τις συλλογές του μουσείου, πάντοτε όμως ύστερα από συνεννόηση και με την υποστήριξη του Τμήματος. Ειδικά γι' αυτούς, πραγματοποιούνταν από το Τμήμα κάθε 15 μέρες –Πέμπτη απόγευμα (17.00-19.00)–, ξεναγήσεις, στις οποίες καλούνταν οι εκπαιδευτικοί που είχαν προγραμματίσει επίσκεψη στο μουσείο το επόμε-

νο 15ήμερο, να γνωρίσουν σύγχρονους τρόπους μουσειακής αγωγής και να ξεναγηθούν στην αντίστοιχη συλλογή που θα επισκέπτονταν με τους μαθητές τους. Παράλληλα, τους παραδίδονταν το δανειστικό υλικό προετοιμασίας που σχετίζεται με τη συλλογή που θα επισκέπτονταν, ώστε να προετοιμαστούν και οι ίδιοι αλλά και οι μαθητές τους για την επίσκεψη, καθώς και ένα δείγμα εκπαιδευτικού φυλλαδίου. Το φυλλάδιο αυτό είχαν τη δυνατότητα να το φωτοτυπήσουν και να το μοιράσουν την ημέρα της επίσκεψης στους μαθητές τους ή να το αγοράσουν σε ειδική τιμή για τις σχολικές ομάδες.

Από την 15η Οκτωβρίου 2001 έως την 15η Ιουνίου 2002, συμμετείχαν 6.927 παιδιά στα εκπαιδευτικά προγράμματα και 20.812 στις εκπαιδευτικές επισκέψεις.

Συνολικά επισκέφτηκαν δηλαδή τις μόνιμες συλλογές του Μουσείου Μπενάκη 27.607 παιδιά.

Αναλυτικά επισκέφτηκαν τις συλλογές:

– Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή Συλλογή: 4.639 (εκπαιδευτικά προγράμματα 1.193, εκπαιδευτικές επισκέψεις 3.446)·

– Βυζαντινή Συλλογή και Μεταβυζαντινή Συλλογή: 5.825 (εκπαιδευτικά προγράμματα 1.213, εκπαιδευτικές επισκέψεις 4.612)·

– Νεοελληνική Συλλογή: 7.242 (εκπαιδευτικά προγράμματα 1.821, εκπαιδευτικές επισκέψεις 5.621)·

– Νεότερα Χρόνια: 6.086 (εκπαιδευτικά προγράμματα 1.361, εκπαιδευτικές επισκέψεις 4.725)·

– Συλλογή Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων: 3.615 (εκπαιδευτικά προγράμματα 1.080, εκπαιδευτικές επισκέψεις 2.535).

Για τους εκπαιδευτικούς που θα συνόδευαν μόνοι τους μαθητές τους στις συλλογές, πραγματοποιήθηκαν 13 απογευματινές εκπαιδευτικές ξεναγήσεις. Συνολικά συμμετείχαν 297 εκπαιδευτικοί. Τα δελτία αξιολόγησης που συμπλήρωσαν οι εκπαιδευτικοί έδωσαν θετικά στοιχεία, τόσο για το υλικό προετοιμασίας και τη χρησιμότητά του, όσο και για τον τρόπο παρουσίασης των προγραμμάτων, την οργάνωση και τα αποτελέσματα των εκπαιδευτικών ξεναγήσεων.

Εκπαιδευτικό υλικό

– Χ. Χατζηνικολάου, *Ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας στο χαρτί και το μουσαμά. Μέσα από τις συλλογές του Μουσείου Μπενάκη* (διαφάνειες και συνοδευτικό κείμενο), μια εναλλακτική προσέγγιση της 25ης Μαρτίου.

Επανεκδόσεις

– Ν. Φαρράκη-Μπελεσιώτη, *Κοσμο-κάρτες* (Αθήνα 2002)·

– εννέα εκπαιδευτικά φυλλάδια που αφορούν τις μόνιμες συλλογές του μουσείου.

Μουσειοσκευές

Δημιουργήθηκε η μουσειοσκευή *Βούλα Παπαϊωάννου. Εικόνες απόγνωσης και ελπίδας. Ελλάδα 1940-1960*, σε συνεργασία με το Τμήμα των Φωτογραφικών Αρχείων του Μουσείου Μπενάκη, μία κινητή φωτογραφική έκθεση που θα μπορούσε να πλαισιώσει τη σχολική γιορτή της 28ης Οκτωβρίου.

Περιοδικές εκθέσεις

Το Τμήμα υποστήριξε όλες τις εκθέσεις του μουσείου. Για την έκθεση *Αθήνα 2001. Φωτογραφικές όψεις και απόψεις* (20 Σεπτεμβρίου - 14 Οκτωβρίου 2001) προγραμματίστηκαν ξεναγήσεις από τους δημιουργούς-φωτογράφους και στάλθηκαν στα σχολεία προτάσεις

για δραστηριότητες. Την έκθεση επισκέφτηκαν 307 μαθητές Λυκείου.

Για την έκθεση *Δημήτρης Πικιώνης. Η αρχιτεκτονική της Χίου* (19 Δεκεμβρίου 2001 - 20 Ιανουαρίου 2002) τυπώθηκε το εκπαιδευτικό έντυπο, Μ. Ζαμενοπούλου, *Δημήτρης Πικιώνης. Ταξίδι στη Χίο* (Αθήνα 2001).

Για την έκθεση *Ι. Μόραλης. Άγγελοι, Μουσική, Ποίηση* (24 Οκτωβρίου - 30 Νοεμβρίου 2001) τυπώθηκε το εκπαιδευτικό φυλλάδιο, Χ. Χατζηνικολάου, *Ι. Μόραλης. Άγγελοι, Μουσική, Ποίηση* (Αθήνα 2001), ενώ στάλθηκε στα σχολεία υλικό προετοιμασίας. Την έκθεση επισκέφτηκαν 405 μαθητές, στους οποίους διανεμήθηκε δωρεάν το εκπαιδευτικό έντυπο.

Για την έκθεση *Η Υαλογραφία των Σουλτάνων* (20 Φεβρουαρίου - 15 Μαΐου 2002) τυπώθηκε το εκπαιδευτικό έντυπο, Μ. Χ. Δεστούνη-Γιαννουλάτου, «...το γυαλί σαν λαμπερό αστέρι...» *Γυάλινες δημιουργίες από τον ισλαμικό κόσμο* (Αθήνα 2002). Την έκθεση επισκέφτηκαν 1.080 μαθητές, στους οποίους διανεμήθηκε δωρεάν το εκπαιδευτικό έντυπο.

Συνολικά επισκέφτηκαν τις περιοδικές εκθέσεις 1.792 μαθητές, οργανωμένοι σε ομάδες των 30 ατόμων.

Εργαστήρια για παιδιά

Σε περιόδους σχολικών διακοπών και Σαββατοκύριακα, λειτούργησαν στο εργαστήρι του Τμήματος εργαστήρια για μεμονωμένα παιδιά:

– «ήταν ένα μικρό καράβι» για παιδιά 5-8 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτης: Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·

– «ζωγραφίζοντας αγγέλους», για παιδιά 10-14 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτης: Ανθή Βαλσαμάκη (αγιογράφος)·

– «πλάθοντας χριστόψωμα», για παιδιά 5-8 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτης: Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·

– «χαράζοντας τη δική σου Γέννηση», για παιδιά 10-14 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτης: Έφη Ροδοπούλου (χαράκτρια)·

– «Χριστούγεννα Πρωτούγεννα...», για παιδιά 6-9 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτες: Στέλλα Παπανικολάου (μουσικός), Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·

– «υπάρχουν και αλλιώςικά κάλαντα...», για παιδιά 10-14 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτες: Στέλλα Παπανικολάου (μουσικός), Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·

Στιγμιότυπο από την εκδήλωση 18 Μαΐου. Ημέρα Μουσείου και Ημέρα Πολιτισμού στο Μουσείο Μπενάκη
(φωτ.: Κ. Κ. Μανώλης).

- «εμείς οι καλικάντζαροι», για παιδιά 5-9 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτης: Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·
  - «μια ιστορία για... περίεργους καλικάντζαρους», για παιδιά 10-14 χρονών. Συμμετείχαν 16 παιδιά. Συνεργάτης: Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·
  - «αποκρία στην Αθήνα για Αθηναίους και... όχι μόνο», για παιδιά 5-9 και 10-13 χρονών. Συμμετείχαν 48 παιδιά. Συνεργάτες: Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός), Στέλλα Παπανικολάου (μουσικός)·
  - «χαρταετοί στην Αθήνα», για παιδιά 9-13 χρονών. Συμμετείχαν 19 παιδιά. Συνεργάτες: Δημήτρης Γεωργακόπουλος, Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός)·
  - «πασχαλινά και της Άνοιξης», για παιδιά 6-9 και 10-13 χρονών. Συμμετείχαν 48 παιδιά. Συνεργάτες: Έφη Μπαρτσώτα (εικαστικός), Στέλλα Παπανικολάου (μουσικός).
- Συνολικά συμμετείχαν στα εργαστήρια 243 παιδιά.

Σεμινάρια ενηλίκων

Στο εργαστήρι λειτούργησαν τα σεμινάρια:

- *Η τεχνική της βυζαντινής αγιογραφίας – φορητή εικόνα*, Τμήμα Αρχαρίων. Κύκλος 12 μαθημάτων. Λειτουργήσε δύο φορές και συμμετείχαν 28 άτομα. Συνεργάτης: Ανθή Βαλσαμάκη (αγιογράφος)·
- *Η τεχνική της βυζαντινής αγιογραφίας – φορητή εικόνα*, Τμήμα Προχωρημένων Ι. Κύκλος 12 μαθημάτων. Λειτουργήσε δύο φορές και συμμετείχαν 16 άτομα. Συνεργάτης: Ανθή Βαλσαμάκη (αγιογράφος)·
- *Η τεχνική της βυζαντινής αγιογραφίας – φορητή εικόνα*, Τμήμα Προχωρημένων ΙΙ. Κύκλος 12 μαθημάτων. Λειτουργήσε μία φορά και συμμετείχαν 11 άτομα. Συνεργάτης: Ανθή Βαλσαμάκη (αγιογράφος)·
- *Κόσμημα: φόρμα-τεχνική*, Τμήμα Αρχαρίων. Κύκλος οκτώ μαθημάτων. Λειτουργήσε δύο φορές και συμμετείχαν 23 άτομα. Συνεργάτης: Λίλα ντε Τσάβες (εθνολόγος)·
- *Μαθήματα Παλαιογραφίας, Κωδικολογίας και Ιστορίας των κειμένων*, Κύκλος οκτώ μαθημάτων. Λειτουργήσε μία φορά και συμμετείχαν δύο άτομα. Συνεργάτης: Αγαμέμνων Τσελίκας (φιλόλογος-παλαιογράφος)·
- *Η Τεχνική της Εγκανστικής*, Τμήμα Αρχαρίων. Κύ-

κλος 12 μαθημάτων. Λειτουργήσε δύο φορές και συμμετείχαν 14 άτομα. Συνεργάτης: Κατερίνα Περιμένη (ζωγράφος)·

– *Γλυπτική: Η τεχνική του ανάγλυφου*, Τμήμα Αρχαρίων. Κύκλος 12 μαθημάτων. Λειτουργήσε δύο φορές και συμμετείχαν 24 άτομα. Συνεργάτης: Ευδοκία Παπουλή (γλύπτρια)·

– *Γλυπτική: Η τεχνική του ολόγλυφου*, Τμήμα Προχωρημένων. Κύκλος 12 μαθημάτων. Λειτουργήσε μία φορά και συμμετείχαν έξι άτομα. Συνεργάτης: Ευδοκία Παπουλή (γλύπτρια).

Συνολικά συμμετείχαν στα εργαστήρια 122 άτομα.

Συνεργασίες

Το Τμήμα συμμετείχε στην 5η Ετήσια Συνάντηση της Διεύθυνσης Λαϊκού Πολιτισμού, με θέμα *Εκπαίδευση και Νεοελληνική Πολιτιστική Κληρονομιά. Εκπαιδευτικά Πολιτιστικά Δίκτυα*.

Παρουσιάστηκαν τα εκπαιδευτικά προγράμματα:

- σε 40 Ολλανδούς καθηγητές αρχαίων ελληνικών, από το Ολλανδικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο·
- σε 30 εκπροσώπους του Ινστιτούτου «Μύλων»·
- σε νηπιαγωγούς από την Κύπρο·
- σε μεταπτυχιακούς φοιτητές·
- σε μουσεία και φορείς.

Το Τμήμα συνεργάστηκε:

- με δεκάδες σχολεία για θέματα τέχνης και μουσειακής αγωγής·
- με σχολικές και δημόσιες βιβλιοθήκες, στις οποίες και δώρισε εκπαιδευτικό υλικό·
- με τα υπόλοιπα τμήματα για τη διοργάνωση της εκ-

δήλωσης *18 Μαΐου. Ημέρα Μουσείου και Ημέρα Πολιτισμού στο Μουσείο Μπενάκη*, με στόχο τη γνωριμία του κοινού με το έμφυχο δυναμικό του Μουσείου Μπενάκη και το έργο που επιτελεί. Συμμετείχαν 88 υπάλληλοι και συνεργάτες του μουσείου, και προσήλθαν με δωρεάν είσοδο περίπου 1.200 άτομα. Παράλληλα, το Πωλητήριο του μουσείου διέθετε τις εκδόσεις του με έκπτωση 50%.

Συνοψίζοντας, κατά την σχολική χρονιά 2001-2002, επισκέφτηκαν το μουσείο 29.642 παιδιά. Από αυτά, 6.668 παρακολούθησαν εκπαιδευτικό πρόγραμμα στις μόνιμες συλλογές, 20.939 πραγματοποίησαν επίσκεψη με ευθύνη των εκπαιδευτικών τους, 1.792 επισκέφτηκαν τις περιοδικές εκθέσεις, ενώ 243 συμμετείχαν στο παιδικό εργαστήριο. Τα δημόσια σχολεία συμμετείχαν σε ποσοστό 82,6%, τα ιδιωτικά 13,8%, τα ειδικά 0,4%, πολιτιστικοί φορείς 1% και διάφορα άλλα ιδρύματα 2,2%. Από την Αθήνα και τα περίχωρα, προερχόταν το 69,1%, από την επαρχία 30% και από το εξωτερικό 0,9%. Έγιναν 1.202 αποστολές δανειστικού υλικού προετοιμασίας και διανεμήθηκαν δωρεάν στους μαθητές 8.709 εκπαιδευτικά φυλλάδια. Οι μουσειοσκευές του Τμήματος δανείστηκαν 137 φορές, ενώ η δανειστική βιβλιοθήκη με εκπαιδευτικούς φακέλους και βιβλία τέχνης κινήθηκε 159 φορές (37 φορές εκπαιδευτικοί φάκελοι και 122 φορές βιβλία). Πραγματοποιήθηκαν 13 απογευματινά σεμινάρια τα οποία παρακολούθησαν 297 εκπαιδευτικοί, ενώ στα σεμινάρια ενηλίκων συμμετείχαν 122 άτομα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Προσωπικό

Πίτσα Τσάκωνα (υπεύθυνη τμήματος), Γεωργία Αγγέλου, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Πανωραία Γαϊτάνου, Ντίνα Ευαγγελίου, Σπύρος Κωστούλας, Ιωάννα Πατελάρου, Θεοδώρα Πικιώνη, Κωνσταντίνος Στεφανής, Ελένη Τσάκωνα. Εξωτερική συνεργάτης: Έλντα Μαρμαρά. Εθελόντριες: Τζένη Μαλλιάρη, Μέλανι Στάμου, Ζωή Σκοπελίτη, Λιάνα Τσομπάνογλου. Στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης εργάστηκαν οι φοιτητές: Νικόλαος Μπουρνάκης (Βιβλιοθηκονομία), Στέλλα Ζαμπλάρα και Τάνια Μυλωνά (Συντήρηση βιβλίων).

Εμπλουτισμός – Ενημέρωση

Κατά το περασμένο έτος συνεχίστηκε ο εμπλουτισμός της Βιβλιοθήκης, που πραγματοποιήθηκε με αγορές, ανταλλαγές, συνδρομές και δωρεές. Παράλληλα, για τη συμπλήρωση της συλλογής της με παλαιότερες ή και σπάνιες εκδόσεις, η Βιβλιοθήκη συμμετέχει συστηματικά στις δημοπρασίες που πραγματοποιούνται στην Αθήνα.

Συνολικά, κατά την προηγούμενη χρονιά, η συλλογή αυξήθηκε κατά 3.849 τόμους. Από αυτούς οι 449 προέρ-

χονται από αγορές (50 από δημοπρασίες), οι 3.123 από δωρεές, οι 156 από συνδρομές και οι 71 από ανταλλαγές. Στον εμπλουτισμό της συλλογής συνέβαλαν κυρίως οι ακόλουθοι δωρητές: Ανδρέας Αβδελόπουλος, Ξενοφών Αντωνιάδης, Νίκος Βασιλάτος, Λίλη Βενιζέλου, Μαρίνος Γερούλιανος, Δημήτριος Γκόφας, Γεώργιος Γόντικας, Άγγελος Δεληβορριάς, Μαίρη Κουτσούρη, Λίτσα Λεμπέση, Λίνος Μπενάκης, Νικόλαος Πολίτης, Αλέξανδρος Ρωμάνος, Μάριος Σαββουλίδης, Διονύσιος Σέρρας, Άγκαθα Φραγκισκάτου, Πνευματικό Κέντρο Δήμου Μαρκόπουλου, Υπουργείο Εξωτερικών - Υπηρεσία Διπλωματικού και Ιστορικού Αρχείου, Υπουργείο Πολιτισμού - Διεύθυνση Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, Ίδρυμα Ουράνη, Αρχαιολογική Εταιρεία, εκδόσεις Μέλισσα, Πάτροκλος Σταύρου (εκδόσεις Καζαντζάκη), εκδόσεις Καστανιώτη.

Από το σύνολο των εκδόσεων που αποκτήθηκαν κατά την περίοδο αυτή, επισημαίνουμε:

- Νικηφόρος Βλεμμίδης, *Επιτομή Λογικής* (Λειψία 1784) (δωρεά Α. Αβδελόπουλου)·
- Goldsmith, *History of Greece I* (Bordeaux 1806) (δωρεά Α. Αβδελόπουλου)·
- Δημήτριος Δάρβαρις, *Χρηστομάθεια απλοελληνική* (Βιέννη 1820, αγορά)·
- *Il Timone*, εφ. Κέρκυρας, 1848-1849 (αγορά)·
- *Η Δημοτική*, εφ. Ζακύνθου, 1870-1873 (αγορά)·
- *Ραμπγιάς*, έτη 1879-1880, 1882-1883 (αγορά)·
- *Goethe's Werke I-V* (Λειψία χ.χ.)·
- *Schiller's Werke I-IV* (Λειψία χ.χ.).

Ανταλλαγές

Κατά το ίδιο διάστημα, συνεχίστηκαν οι ανταλλαγές με επιστημονικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, γεγονός που συνέβαλε αρκετά στην αύξηση του αριθμού των εκδόσεων που εισήχθησαν στην Βιβλιοθήκη. Σημειώνουμε μεταξύ άλλων:

- στην Ελλάδα: Φιλοσοφική Σχολή Ιωαννίνων, Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Κρήτης, Πανεπιστημιακές εκδόσεις Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, Εθνική Πνακοθήκη, Πολιτιστικό Τεχνολογικό Ίδρυμα - ΕΤΒΑ, «Καίρειος Βιβλιοθήκη», Μακεδονικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Μουσείο Τέτιαδε, Δημόσια Βιβλιοθήκη Ρεθύμνης, Ακαδημία Αθηνών - Βιβλιοθήκη «Ιωάννης Συκουτρής», Γενικά Αρχεία του Κράτους - Αρχεία Ν. Ρεθύμνης, Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών, Scuola Archeologica Italiana (Αθήνα), Κέντρο Ελληνι-

κής Γλώσσας, Μουσείο Μακεδονικού Αγώνα, Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης, Ίδρυμα Βασίλη και Ελίζας Γουλιανδρή - Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης (Ανδρος), Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Εβραϊκό Μουσείο της Ελλάδος, Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών - Ινστιτούτο Νεοελληνικών Ερευνών, Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία, Ίδρυμα Λεβέντη·

- στο εξωτερικό: Fondazione Querini Stampalia (Βενετία), Istituto Ellenico di Studi Bizantini e Postbizantini (Βενετία), Dumbarton Oaks Center, University of Birmingham, Victoria and Albert Museum, Musée des Arts Decoratifs (Βουδαπέστη), Cleveland Museum of Art, Centre de Documentación I Museu Tèxtil (Ισπανία), Institut pour la Protection des Monuments de Beograd, The Spencer Art Reference Library of the Nelson-Atkins Museum of Art, Fine Arts Library of Harvard College, Archaeological Institute of Belgrade.

Εργασίες - Λειτουργία

Το μεγαλύτερο μέρος των νέων εκδόσεων που εντάχτηκαν στη συλλογή (εκτός από τη δωρεά Γκόφα, που αριθμεί 1.450 τίτλους) καταγράφηκαν στο *Βιβλίο Εισαγωγής* και στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Συνεχίστηκε η αποδελτίωση των περιοδικών, των συλλογικών τόμων και των πρακτικών συνεδρίων που διαθέτει η Βιβλιοθήκη και οι περισσότερες εγγραφές καταχωρίστηκαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή. Παράλληλα, συνεχίστηκε η ένταξη στη συλλογή των βιβλίων που διαθέτει το Τμήμα Ιστορικών Αρχείων, το Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας, το Φωτογραφικό Τμήμα και η Πνακοθήκη Ν. Χατζηκυριάκου-Γκίκα.

Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στην καταγραφή της βιβλιοθήκης του Ευστάθιου Φινόπουλου, η οποία περιλαμβάνει γύρω στους 15.000 τόμους. Η βιβλιοθήκη αυτή, εκτός από παλαίτυπα και άλλες σπάνιες εκδόσεις, περιλαμβάνει σημαντικότερες εκδόσεις που αφορούν τη νεότερη ελληνική ιστορία, με ιδιαίτερη έμφαση στους περιηγητές, στην Επανάσταση και στον φιλελληνισμό. Από τον Φεβρουάριο του 2002, μια ομάδα εργαζομένων απασχολείται με την καταγραφή της βιβλιοθήκης Φινόπουλου. Συγκεκριμένα, οι εργασίες περιλαμβάνουν:

- καταγραφή των τίτλων σε ειδικό *Βιβλίο Εισαγωγής* (μέχρι στιγμής έχουν καταγραφεί 14.000 τίτλοι βιβλίων και περιοδικών), αναλυτική καταλογογράφηση των βιβλίων και καταχώρισή τους στον ηλεκτρονικό υπολογιστή·

- μετάφραση στα αγγλικά των σημειώσεων και των σχολίων των εγγραφών
  - αποδελτίωση των περιοδικών και των πρακτικών συνεδρίων
  - σφράγισμα, αποδελτίωση και φωτογράφιση όλων των περιεχόμενων εικόνων
  - προληπτική συντήρηση βιβλιοδεσίας και ντύσιμο των βιβλίων, με την επίβλεψη συντηρητών του μουσείου.
- Πρέπει να σημειωθεί ότι για την κάλυψη των αναγκών των παραπάνω εργασιών στη βιβλιοθήκη Φινόπουλου, πραγματοποιήθηκε επέκταση του ηλεκτρονικού δικτύου, σε συνεργασία με το Τμήμα Τεκμηρίωσης του μουσείου και την εταιρεία Elidoc.

Συμμετοχή σε εκθέσεις – Εκδηλώσεις

Η Βιβλιοθήκη συμμετείχε στην πραγματοποίηση εκθέσεων ή εκδηλώσεων, διευκολύνοντας τη συγκέντρωση του απαραίτητου υλικού για τις δραστηριότητες αυτές. Συγκεκριμένα, παραχωρήθηκε υλικό για:

- την έκθεση που οργάνωσε η Φιλεκαπαιδευτική Εταιρεία με τίτλο *Εκδόσεις ελλήνων φιλοσόφων, 15ου και 16ου αιώνα* (Οκτώβριος-Νοέμβριος 2001)
- την έκθεση με τίτλο *Ιστορικοί δεσμοί μεταξύ Ελλάδος και Ρωσίας, 18ος - αρχές 20ου αιώνα*, που οργανώθηκε στην Προεδρία της Δημοκρατίας (Δεκέμβριος 2001)
- την έκθεση που οργάνωσε ο Δήμος Μαρκόπουλου, με τίτλο *Με τον χρωστήρα και το καριοφίλι* (Μάρτιος-Απρίλιος 2002)
- την εκπαιδευτική έκθεση που πραγματοποίησε το Υπουργείο Εξωτερικών στην Κύπρο (Φεβρουάριος 2002).

Τον Νοέμβριο του 2001, η Βιβλιοθήκη παραχώρησε στην ΕΡΤ άδεια φωτογράφισης υλικού για τις ανάγκες του ντοκυμαντέρ με τίτλο «Ιππότες και Σταυροφόροι».

Εκδηλώσεις – Ξεναγήσεις

Η Βιβλιοθήκη πραγματοποίησε μία εκδήλωση για τους «Φίλους της Γενναδείου Βιβλιοθήκης» (Φεβρουάριος 2002) και μία για τους «Φίλους του Μουσείου Μπενάκη» (Οκτώβριος 2002). Και στις δύο περιπτώσεις, οι υπεύθυνοι της Βιβλιοθήκης ενημέρωσαν τους επισκέπτες για τη φύση και τους σκοπούς της συλλογής και τους ξενάγησαν στη μικρή έκθεση χειρογράφων και εκδόσεων, που είχε οργανωθεί για τον λόγο αυτό στον χώρο της Βιβλιοθήκης.

Αποστολές εκδόσεων του Μουσείου Μπενάκη
 Η Βιβλιοθήκη συνέβαλε στον εμπλουτισμό άλλων βιβλιοθηκών, αποστέλλοντας εκδόσεων του μουσείου. Σημαντικές αποστολές βιβλίων έγιναν προς: Δημόσια Βιβλιοθήκη Πάρου, Η' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, Δημόσια Βιβλιοθήκη Ζακύνθου, Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης, University of Birmingham - Center for Byzantine, Ottoman and Modern Greek Studies, Βικελαία Βιβλιοθήκη (Ηράκλειο), Αρχαιολογικό και Ιστορικό Ίδρυμα Ρόδου, Ελληνική Κοινότητα Βενετίας, 6ο Γυμνάσιο Χανίων, Γυμνάσιο Σεπολίων, Στρατιωτική Ακαδημία Πολέμου Βουλγαρίας - Παράρτημα ΓΕΕΘΑ.

Μελετητές

Η Βιβλιοθήκη διευκόλυνε τη βιβλιογραφική έρευνα του προσωπικού του μουσείου, συμβάλλοντας έτσι στην οργάνωση εκθέσεων και εκδηλώσεων, αλλά και στη συγγραφή επιστημονικών μελετών. Στο ίδιο διάστημα, η Βιβλιοθήκη εξυπηρέτησε πολλούς μελετητές. Ταυτόχρονα, εξυπηρέτησε ερευνητές και επιστημονικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, αποστέλλοντας αντίστοιχο υλικό. Ενδεικτικά αναφέρουμε:

- τη συνεργασία με το Πανεπιστήμιο του Birmingham (Department of Theology - Centre for the Editing of Texts in Religion) για τη φωτογράφιση εννέα χειρογράφων από τη Συλλογή Χειρογράφων της Βιβλιοθήκης
- τη συνεργασία με το Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης για τη σύνθεση του «Βιβλιοθηκονομικού θησαυρού», που το Κέντρο έχει αναλάβει να υλοποιήσει στο πλαίσιο του ΕΠΕΑΕΚ II.

Συμμετοχή σε συνέδρια και ημερίδες

Η υπεύθυνη της Βιβλιοθήκης Πίτσα Τσάκωνα:

- έλαβε μέρος στην ημερίδα με θέμα *Αναγνώστες και Βιβλιοθήκες*, που οργανώθηκε στο Εθνικό Κέντρο Βιβλίου (Φεβρουάριος 2002)
- και ο Δημήτρης Αρβανιτάκης:
- ολοκλήρωσε τη συγκέντρωση και την επεξεργασία του υλικού για τη μελέτη *Αλληλογραφία Ανδρέα Μουστοξύδη και Αιμίλιου Τυπάλδου* που πρόκειται να εκδοθεί από το μουσείο μέσα στο 2003
- συμμετείχε με την ανακοίνωση, «Τάσεις της ιστοριογραφίας του Ιόνιου χώρου (16ος - αρχές 19ου αιώνα)» στο: *Ζ' Πανιώνιο Συνέδριο* (Λευκάδα, Μάιος 2002)
- έγραψε τρία κείμενα στο περιοδικό *Ιστορικά* σχετικά με θέματα νεότερης ιστορίας.

ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

Το κτίριο στην οδό Πειραιώς 138

Μετά την ολοκλήρωση της μελέτης εφαρμογής τον Μάιο του 2002 από την ομάδα των μελετητών (Ανδρέας Κούρκουλας, Μαρία Κοκκίνου, Κώστας Ζάμπας, Παντελής Αργυρός), προκηρύχθηκε ο διαγωνισμός για την ανάθεση του έργου «Δημιουργία Πολιτιστικού Κέντρου του Μουσείου Μπενάκη επί της Οδού Πειραιώς 138, Επισκευή - Επέκταση Κτιρίου». Στις 10 Ιουλίου η επιτροπή του διαγωνισμού παρέλαβε και αποσφράγισε τις προσφορές που κατατέθηκαν. Ανάδοχος του έργου ανακηρύχθηκε η μειοδότη εργοληπτική εταιρεία ΒΙΟΤΕΡ ΑΕ. Οι οικοδομικές εργασίες εξελίσσονται σύμφωνα με το αρχικό χρονοδιάγραμμα του έργου. Τον Αύγουστο του 2003 προβλέπεται να παραδοθεί το ισόγειο του κτιρίου, προκειμένου να φιλοξενήσει προγραμματισμένες εκδηλώσεις. Το κτίριο θα αποπερατωθεί και θα παραδοθεί στις αρχές του 2004.

Το Μουσείο Ισλαμικής Τέχνης

Ύστερα από την ολοκλήρωση της ανασκαφής που πραγματοποίησε η Γ' Εφορεία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων για την αποκάλυψη των ευρημάτων στα θεμέλια του κτιριακού συγκροτήματος στον Κεραμεικό, οι οικοδομικές εργασίες για την επισκευή και την ανάπλαση των κτιρίων προχώρησαν με ταχύτατους ρυθμούς. Έχει ήδη αποπερατωθεί το γωνιακό τριώροφο κτίριο στη συμβολή των οδών Διπύλου και Ασωμάτων, ενώ το διώροφο της οδού Διπύλου 12 μαζί με το κεντρικό κλιμακοστάσιο που θα συνδέει τα δύο κτίρια θα παραδοθούν στο μουσείο γύρω στον Απρίλιο του 2003. Παράλληλα, έχει ξεκινήσει ο σχεδιασμός των νέων εκθεσιακών χώρων, προκειμένου

Το κτίριο του υπό ανέγερση Μουσείου Ισλαμικής Τέχνης (φωτ.: Σπ. Δεληβορριάς).

το Μουσείο να εγκαινιαστεί την άνοιξη του 2004.

Σημείωση: Στη σύνταξη των χρονικών συνέβαλαν οι: Ειρήνη Παπαγεωργίου, Αναστασία Δρανδάκη, Κάτε Συνοδινού, Βαλεντίνη Τσελικά, Φανή-Μαρία Τσιγκάκου, Αλίκη Τσίργιαλου, Μαργαρίτα Σάκκα, Ιωάννα Προβίδη, Μαρία Αργυριάδη, Άννα Μπαλλιάν, Λένα Βρανοπούλου, Ντέπη Κοτζαμάνη, Σοφία Κολλάρου, Ολυμπία Θεοφανοπούλου, Ιφιγένεια Διονυσιάδου, Ζωή Μεταξιώτου, Νίκη Ψαρράκη-Μπελεσιώτη, Πίτσα Τσάκωνα, Ειρήνη Γερούλάνου.

ΚΛΗΡΟΔΟΤΗΜΑΤΑ – ΔΩΡΕΕΣ – ΑΓΟΡΕΣ

Στη συνέχεια παρατίθενται δωρεές και αγορές, οι οποίες δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες των υφιστάμενων συλλογών του μουσείου.

Κληροδότημα Γιάννη Παππά: στη συνέντευξη τύπου, που πραγματοποιήθηκε την Τρίτη 9 Απριλίου 2002 με αφορμή την έκδοση του βιβλίου *Γιάννης Παππάς. Γλυπτική*, ο γλύπτης ανακοίνωσε την απόφασή του να κληροδοτήσει στο μουσείο τα έργα του που βρίσκονται στην κατοχή του. Τα έργα είναι συγκεντρωμένα στο εργαστήριο του Γιάννη Παππά στο Ζωγράφου, σε κτίριο που αποτελούσε και την κατοικία της οικογένειάς του έως τη δεκαετία του 1960. Το ακίνητο αυτό πρόκειται να προσφερθεί στο Μουσείο Μπενάκη από τον γιο του Αλέκο Παππά, ώστε τα έργα να διατηρηθούν στο περιβάλλον τους. Η δωρεά καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της καλλιτεχνικής παραγωγής του Γιάννη Παππά από το 1930 έως σήμερα.

Δωρεά Ελίκης Ζάνα: η Ελίκη Ζάνα δώρισε κρατώντας την φιλή κυριότητα το σπίτι και τη βιβλιοθήκη της για την προαγωγή της μελέτης του ινδικού πολιτισμού και των ανατολικών τεχνών.

Δωρεά Σεφεριάδη: τα αδέρφια Ευριπίδης και Κυριάκος Σεφεριάδης δώρισαν τον εξοπλισμό και το εργαστήριο αργυροχοΐας των αρχών του 20ου αιώνα.

Δωρεά Γεωργίου Γόντικα, στη μνήμη του πατέρα του: 156 αντικείμενα προκολομβιανής τέχνης καθώς και μεγάλο αριθμό από πήλινα σφονδύλια, κυρίως από το Equador, το Μεξικό και το Περού. Η δωρεά ενισχύει σημαντικά τις συλλογές του μουσείου, οι οποίες πρόκειται μελλοντικά να στεγαστούν στα νέα κτίρια του μουσείου.

Αγορά Γιάννη Στεφανέλλη: το μουσείο αγόρασε το αρχείο του σκηνογράφου Γιάννη (Τζων) Στεφανέλλη (1915-2001), το οποίο αποτελείται κυρίως από μακέτες σκηνικών του. Ο Στεφανέλλης ξεκίνησε τη σταδιοδρομία του το 1942 στο Θέατρο Τέχνης υπό την κα-

Ο γλύπτης Γιάννης Παππάς στο εργαστήριό του
(φωτ.: Τ. Διαμαντόπουλος).

θοδήγηση του Κάρολου Κουν. Εργάστηκε ως τεχνικός διευθυντής στην Εθνική Λυρική Σκηνή. Συνεργάστηκε με το Εθνικό Θέατρο, το ΚΘΒΕ και άλλους θιάσους. Σκηνογράφησε πολυάριθμα έργα καθώς και όπερες στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

ΔΩΡΗΤΕΣ

Ανδρέας Αβδελόπουλος
 Χρήστος και Ελένη Αγγελίδου
 Σμαρά Αγιακάτοικα
 Γιώργος και Βίλκα Αγουρίδη
 Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη
 μητροπολίτης Σαχάκ Αϊβαζιάν
 Αριστείδης Αλαφούζος
 Γεώργιος Αλεξόπουλος
 Αλουμίνιον της Ελλάδος
 Ξένη Αναστασίου
 Ξενοφών Αντωνιάδης
 Ανώνυμοι
 Ζαφειρώ Ανδρέου
 Μαργαρίτα Αποστολίδη
 Απόστολος Αργυριάδης
 Μητρόπολη των εν Ελλάδι Ορθοδόξων Αρμενίων
 Ανθή Βαλοσαμάκη
 Νικόλαος Βασιλάτος
 Ιωάννης και Ελένη Βάτη
 Αντώνης και Φανή Βαφειαδάκη
 Ελευθέριος και Λίλη Βενιζέλου
 Διονύσιος Βίτσος
 Εύα Βλασσοπούλου
 Τατιάνα Ραϊση-Βολανάκη
 Μαίρη Βρυάκος
 Γενική ΑΕΔΑΚ
 Γενική Τράπεζα
 Δέσποινα Γερουλάνου-Ντέγκα
 Μαρίνος και Αιμιλία Γερουλάνου
 Μαρία-Ρόζα Γεωργιάδη
 Μύρινα Γκίγκιλα
 Δημήτριος Γκόφας
 Γεώργιος Γόντικας
 Ντόλλη Γουλανδρή
 Αργίνη Γούτου
 Ιωάννα Λαμπίρη-Δημάκη
 Δημόσια Επιχείρηση Πολεοδομικού
 και Οικονομικού Σχεδιασμού
 Αναστασία Δρανδάκη
 Μιχάλης Δωρής
 αδελφή Δωροθέα
 Εκδόσεις Καστανιώτη
 Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο

Ελληνική Ένωση Συμμετασχόντων
 σε Ολυμπιακούς Αγώνες
 Ελίκη Ζάννα
 Επιτροπή Πωλητηρίου του Μουσείου
 ΕΡΤ ΑΕ
 Αλέξανδρος Ζάννος
 Αλέξανδρος Ζαούσης
 Χρυσάνθη Ζέρβα
 Γκούντρον Ζορμπά
 Ελένη Ηλιάσκου
 ΑΓΕΤ Ηρακλής
 Έφη Θεολογίτου
 Ίδρυμα Παναγιώτη και Έφης Μιχελή
 Ίδρυμα Σαμούρκα
 Αναστασία-Πηγή Ιωακείμογλου
 Χαρίκλεια Ιωακείμογλου
 Η Καθημερινή ΑΕ
 Αλέξανδρος Κακαδιάρης
 Λίτση Καλλιγά
 Δανάη Καμπέρου
 Ανδρέας Λ. Κανελλόπουλος
 Γιώργος Καπελάκης
 Σταύρος Καπλανίδης
 Διονυσία Καραβαγγέλη
 Γ. Καραβίας και συνεργάτες ΕΠΕ
 Αμαλία Καρατάγκα
 Αθανάσιος Κάρμης
 Ιωάννης Καρύδης
 Σάρα Καρούζου
 Αλίκη Κελαϊδίτη
 Κλέα Κεχαγιόγλου
 Αχιλλέας και Ελισάβετ Κομινού
 Άρτεμις Κορτέση
 Δανάη Κουβαρά
 Γεώργιος και Σοφία Κουμαντάρου
 Ιωάννης Κουμανούδης
 Μαίρη Κουτσούρη
 Μίνα Κριεζή
 Αντώνης Κυριακούλης
 Γιάννης Κωστόπουλος
 Ίδρυμα Ι. Φ. Κωστοπούλου
 John Leatham
 Λίτσα Λεμπέση

Δάφνη Λιάμπεη
 Νέλλη Λιάμπεη
 Κλειώ Λογοθέτη
 Κωνσταντίνος Λουκάκης
 Αγγελική Μαγκάκη
 Πέτρος Μακρής-Στάικος
 οικογένεια Νικολάου Μακρυγιώργου
 Σμύρνη Μαραγκού
 Ειρήνη και Μαρία Μαρκουζίου
 Γεώργιος Ματσάκας
 Νικόλαος και Φωφώ Μαυρικού
 Γιώργος Μαυροΐδης
 Ιωάννης Μαυρομάτης
 Πλάτων Μαυρομούστακος
 Αμαλία Μεγαπάνου
 Μιχαήλ Γ. Μελάς
 Παρασκευή Μήλιου
 Στέλλα Μιχαηλίδη
 Γιάννης Μόραλης
 Χρήστος Π. Μοσχανδρέου
 Αμαλία Έλλη Μοτσενίγου
 Λίνος Μπενάκης
 Χρόνης Μπότσογλου
 Πέτρος Μπρούσαλης
 Frieda Nussberger
 Λιάνα και Μιχάλης Ξυλάς
 Γιόνα Παϊδούση
 Βασιλική Παναγιωτάκη
 Επαμεινώνδας Πανταζόπουλος
 Περικλής Παντελεάκης
 Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς
 Ροσέττα Παπαγιάννη
 Θεόδωρος Παπαλεξόπουλος
 Δανάη Παπασταμάτη
 Φωτεινή Παπαχατζή
 Αλέκος Παππάς
 Γιάννης Παππάς
 Έττα Παρασκάκη
 Ελένη Παυλοπούλου
 Μαρία Παυλοπούλου
 Ευστάθιος Πετρόπουλος
 Νίκος Πετρόπουλος
 Αγνή Πικιώνη
 Νικόλαος Πολίτης
 Γεώργιος Προκοπίου
 Ελπίδα Ρακιντζή
 Καίτη Ρηνωτάκη

Ελευθερία και Γαρυφαλιά Ρίτσου
 Αλέξανδρος Ρωμάνος
 Μάριος Σαββουλίδης
 Μαρίνα Σακελλαρίου
 Ελένη Α. Σαμαράκη
 Θεόδωρος Σαμούρκας
 Λίζα Σανταμούρη
 Αλίκη Σαραντοπούλου
 Ελένη Σαρρή
 Ζωή Σαρρή
 Διονύσιος Σέρρας
 Ευρυπίδης Σεφεριάδης
 Κυριάκος Σεφεριάδης
 Selga Sherrard
 Ελένη Σινούρη
 Πόλυ Σπανολιού
 Μαρία Σπέντζα
 Κατερίνα Σπετσιέρη-Beschi
 Τούλα Στεριώτη
 Νικόλαος Ταβουλάρης
 Παναγιώτης Τέτσης
 Μάνια Τεχριτζόγλου
 Τζανής Τζαννετάκης
 Τιτάν ΑΕ
 Έβη Τουλούπα
 Δανάη Τσαλαμπαμπούνη
 Φαίdra Τσαλαμπαμπούνη
 Υπουργείο Αιγαίου
 Υπουργείο Εθνικής Άμυνας
 Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
 Υπουργείο Εξωτερικών
 Υπουργείο Πολιτισμού
 Αλέκος Φασιανός
 Κωνσταντίνος Φιλίππου
 Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη
 Ευστάθιος Φινόπουλος
 Σπύρος Ι. Φλογαίτης
 Αναστάσιος Φούκας
 Κυριακούλα Φραγκογιάννη
 Άγκαθα Φραγκισκάτου
 Διονύσης Φωτόπουλος
 Χριστίνα Hager
 Διονύσης Χαριτόπουλος
 Ειρήνη Χατζημπήρου
 Πία Χατζηνίκου-Αγγελίνη
 Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών
 Γιάννης Ψυχοπαίδης

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΜΠΕΝΑΚΗ

Διοικητική επιτροπή

Πρόεδρος: Μαρίνος Γερούλανος

Αντιπρόεδρος: Γιάννης Κωστόπουλος

Γενικός Γραμματέας: Χαράλαμπος Μπούρας

Ταμίας: Αλέξανδρος Ρωμάνος

Μέλη: Αιμιλία Γερούλανου, Ντόλλη Γουλανδρή,

Μιχαήλ Μελάς, Προκόπης Παυλόπουλος, Γιάννης

Πυργιώτης, Γεώργιος Παπαδημητρίου.

Καλλιτεχνικό Συμβούλιο

Ελευθέριος Βενιζέλος, Νικολέττα Διβάρη-Βαλάκου,

Νικόλαος Ζίας, Πόπη Ζώρα, Ελένη Ρωμαίου-Καρα-

σταμάτη, Ισίδωρος Κακούρης, Αμαλία Μεγαπάνου, Ι-

ουλία Μελά, Βίκτωρ Μελάς, Μαίρη Παναγιωτίδη, Μα-

ρία Σπέντσα, Παναγιώτης Τέτσης, Έβη Τουλούπα.

Επιστημονική Επιτροπή Αρχείων Νεοελληνικής

Αρχιτεκτονικής

Μάρω Καρδαμίτση-Αδάμη, Μάνος Μπίρης, Χαρά-

λαμπος Μπούρας, Αριστέα Παπανικολάου-Κρίστεν-

σεν, Ευστάθιος Φινόπουλος.

Επιτροπή Πινακοθήκης Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα

Εβίτα Αράπογλου, Αδριάννα Βερβέτη, John Craxton,

Άγγελος Δεληβορριάς, Ντόρα Ηλιοπούλου-Ρογκάν,

John Leatham, Ιωάννα Προβίδη, Διονύσης Φωτόπου-

λος.

Επιτροπή Πωλητηρίου

Δέσποινα Γερούλανου, Αιμιλία Γερούλανου, Άρτεμις

Κορτέση, Έττα Παρασχάκη, Αλέξανδρος Ρωμάνος.

Διευθυντής

Άγγελος Δεληβορριάς

Αναπληρωτής διευθυντής

Ειρήνη Γερούλανου

Γραμματεία

Μάρια Διαμάντη, Σταύρος Βλίζος, Νατάσα Καραγ-

γέλου, Μαρία Κρέτση, Ελένη Κωνσταντέλλου, Έφη

Μπερτσιά, Διονύσης Σκουρλής, Έλενα Τομπούλογλου.

Τμήμα Προϊστορικής, Αρχαίας Ελληνικής και Ρωμαϊκής Συλλογής

Ειρήνη Παπαγεωργίου, Αγγελική Ζήβα.

Τμήμα Βυζαντινής-Μεταβυζαντινής Συλλογής

Αναστασία Δρανδάκη, Άννα Μπαλλιάν.

Τμήμα Νεοελληνικού Πολιτισμού και Νεοελληνικής

Τέχνης, Τμήμα Ιστορικών Κειμηλίων

Κάτε Συνοδινού, Στέλλα Γκίκα, Γιούλα Ρίσκα,

Σοφία Χανδακά.

Τμήμα Ιστορικών Αρχείων και Χειρογράφων

Βαλεντίνη Τσελίκα, Μαρία Δημητριάδου, Αλέξαν-

δρος Ζάννας, Βασιλική Κομπιλάκου, Ειρήνη Μαύρου.

Τμήμα Φωτογραφικών Αρχείων

Φανή Κωνσταντίνου, Αρχοντία Αδαμοπούλου, Γεωρ-

γία Ιμοιρίδου, Λεωνίδα Κουργιαντάκης, Μαρία Μάτ-

τα, Ειρήνη Μπουντούρη, Αλίκη Τσίργιαλου, Όλγα

Χαρδαλιά.

Αρχεία Νεοελληνικής Αρχιτεκτονικής

Μαργαρίτα Σάκκα, Ελένη Αρβανίτη-Κρόκου, Να-

ταλία Μπούρα.

Τμήμα Ζωγραφικής, Χαρακτικών και Σχεδίων

Φανή-Μαρία Τσιγκάκου. Ομάδα καταγραφής αντι-

βόλων: Γιάννης Βαραλής, Πανωραία Μπενάτου.

Πινακοθήκη Νίκου Χατζηκυριάκου-Γκίκα

Ιωάννα Προβίδη, Ιωάννα Μωραϊτή, Νίκος Παΐσιος.

Επιστημονικός συνεργάτης: Jean-Pierre de Rycke.

Τμήμα Παιχνιδιών και Παιδικής Ηλικίας

Μαρία Αργυριάδη, Δέσποινα Καρακομνηνού.

Τμήμα Ισλαμικής Τέχνης

Άννα Μπαλλιάν, Άννα Μυτιληναίου, Μίνα Μωραϊ-

του. Επιστημονική συνεργάτης: Μύρτα Περράκη.

Τμήμα Εκδόσεων - Διοργάνωσης Εκθέσεων

Ηλέκτρα Γεωργούλα, Δημήτρης Δαμάσκος.

Τμήμα Συντήρησης Έργων Τέχνης

Στέργιος Στασινόπουλος, Βασίλης Αργυράτος, Ει-

ρήνη Βλαχοδήμου, Χρυσούλα Βουρβοπούλου, Ελέ-

νη Βρανοπούλου, Χριστίνα Γιαννοπούλου, Ελευθερία

Γκούφα, Χάρης Γραμματικός, Μυρτώ Δεληβορριά,

Δημήτρης Δούμας, Μαρία-Αχτίδα Ζαχαριά, Ολυμπία

Θεοφανοπούλου, Αλεξάνδρα Καλλιγά, Γεωργία Καρύδη, Ναούμ Κοκκαλάς, Σοφία Κολλάρου, Βασιλική Κονταράκη, Δέσποινα Κοτζαμάνη, Καλυψώ Μιλάνου, Σωτήρης Μπεκιάρης, Βασιλική Νικολοπούλου, Anastasia Ozoline, Κλειώ Παπάζογλου, Βασίλης Πασχάλης, Δημοσθένης Πιμπλής, Άννα-Αρριέτα Ρεβίθη, Βίργω Ρωμάνου, Νικόλαος Σμυρνάκης, Φλώρα Στεφάνου, Σοφία Τσουρινάκη, Σοφία Τσοίου, Ελένη-Βερόνικα Φαρμακαλίδου, Ευαγγελία Φωκά, Αργυρώ Χιλιαδάκη, Ελένη Ψάλτη.

Τμήμα Πληροφορικής

Ιφιγένεια Διονυσιάδου (τμήμα τεκμηρίωσης), *Ζωή Μεταξιώτου* (τμήμα συστημάτων), Μαρία Γκίκα, Μαρία Θρουβάλα, Χρήστος Κασιμάτης, Χρύσα Κοντάκη, Λέττια Μέντη.

Τμήμα Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Νίκη Ψαρράκη-Μπελεσιώτη, Μαρία Δεστούνη-Γιαννουλάτου, Μαρία Ζαμενοπούλου, Μαρία Καρβουνάκη, Χαρά Χατζηνικολάου.

Βιβλιοθήκη

Πίτσα Τσάκωνα, Γεωργία Αγγέλου, Δημήτρης Αρβανιτάκης, Πανωραία Γαϊτάνου, Κωνσταντίνα Ευαγγελίου, Σπύρος Κωστούλας, Ιωάννα Πατελάρου, Ντόρα Πικιώνη-Ρόκου, Κωνσταντίνος Στεφανής, Ελένη Τσάκωνα.

Νομική Υπηρεσία

Μαρία Βενιέρη, Κορνηλία Βουργουτζή, Σταυρούλα Κομνηνού.

Κυλικείο

Παναγιώτης Χριστοφιλέας, Δέσποινα Γεωργοπούλου, Σπύρος Δρανδάκης, Δημήτρης Κυφονίδης, Γεράσιμος Μουσαγέας, Σάρα Μπισόρ Γκερίς, Βασίλης Οικονομέας, Αργυρώ Σοροτού, Γεώργιος Τζώρζεσον, Δημήτρης Φραγκομίχαλος.

Λογιστήριο

Δημήτρης Δρούγκας, Γιώργος Βλασιδης, Χρήστος Βρακάς, Χριστίνα Δενέρη, Αμαλία Ζαχαράκη, Θωμάς Κωστούλας, Νεκτάριος Λυμπέρης, Παναγιώτης Μαρνέζος, Γαβριήλ Παλαιοδήμος, Αθηνά Σαββάτη, Μελπομένη Τριανταφύλλου.

Πωλητήριο

Δέσποινα Γερουλάνου, Ιωάννα Αντωνίου, Βασιλική Βασιλοπούλου, Καλλιόπη Δημητροπούλου, Δήμητρα

Ζωγράφου, Χριστίνα Ζωγράφου, Ισαβέλα Curtis, Ευαγγελία Κεχρά, Νεφέλη Κολοκυθά, Φλώρα Κυρίτση, Γεώργιος Κωνσταντίνου, Μαρία Μαρινάκη, Μαρία Μπερτσιά, Παρασκευή Μπεσούρη, Ροδή Ξυδού, Νίκος Πετρόπουλος.

Τεχνικό Τμήμα

Μανώλης Μπλαζιάκης, Στέλιος Μαργαρίτης.

Καθαριότητα

Δέσποινα Τζεργβάκη, Ανδρέας Μπάκας, Νικολέττα Μυλωνά, Ιωάννα Παντελίδου, Αγγελική Πικροδημήτρη, Γεωργία Πιστολά, Μαρία Σκουρλή.

Φυλακτικό Προσωπικό

Δημήτρης Δημητρίου, Σταύρος Απλαδάς, Δημήτρης Γεωργακόπουλος, Βασίλειος Γιάννης, Μαρία Δαμίγου, Δημήτρης Δημακόπουλος, Σταυρούλα Δημητρίου, Θεόδωρος Δημητρόπουλος, Ιωάννης Ζαμπάρας, Θωμάς Ζαπανιώτης, Δημήτρης Ζιαμπάρας, Κωνσταντίνος Καλλής, Κωνσταντίνος Κουρτικάκης, Κωνσταντίνος Κυλλής, Ευάγγελος Κυρίτση, Πέτρος Κυρίτση, Γεώργιος Μαύρος, Αλέξης Μπουλιάκης, Γεώργιος Ντούβαλης, Παναγιώτης Παπασταύρου, Δημήτρης Πάτρας, Ευάγγελος Πιστολάς, Αντώνης Πιλιάκος, Ηλίας Πολίτης, Ιωάννης Ραμμόπουλος, Δημήτρης Σαββάτης, Παναγιώτης Στεφανίδης, Βασίλειος Στραβοσκούφης, Κωνσταντίνος Σφήκας, Δαμιανός Τζεχιλίδης, Βικτωρία Τσάρτσαλη, Λάμπρος Τσώνης, Αλέξανδρος Χίμης, Δημήτρης Χρυσικόπουλος.

Κέντρο Ελέγχου

Βασίλης Καραμπάτος, Μιχάλης Βιτάλης, Βαγγέλης Γκλάβας, Άρης Δανιάς, Κυριάκος Κοσμίδης, Αντώνης Ράπτης.

Σημ.: Με πλάγιους χαρακτήρες αναφέρονται οι υπεύθυνοι των τμημάτων.

Σωματείο

Οι Φίλοι του Μουσείου Μπενάκη
Πλατεία Φιλικής Εταιρείας (Κολωνακίου) 15
106 74 Αθήνα
τηλ. 210 7229958, φαξ 210 7298183
e-mail: friendbm@hol.gr